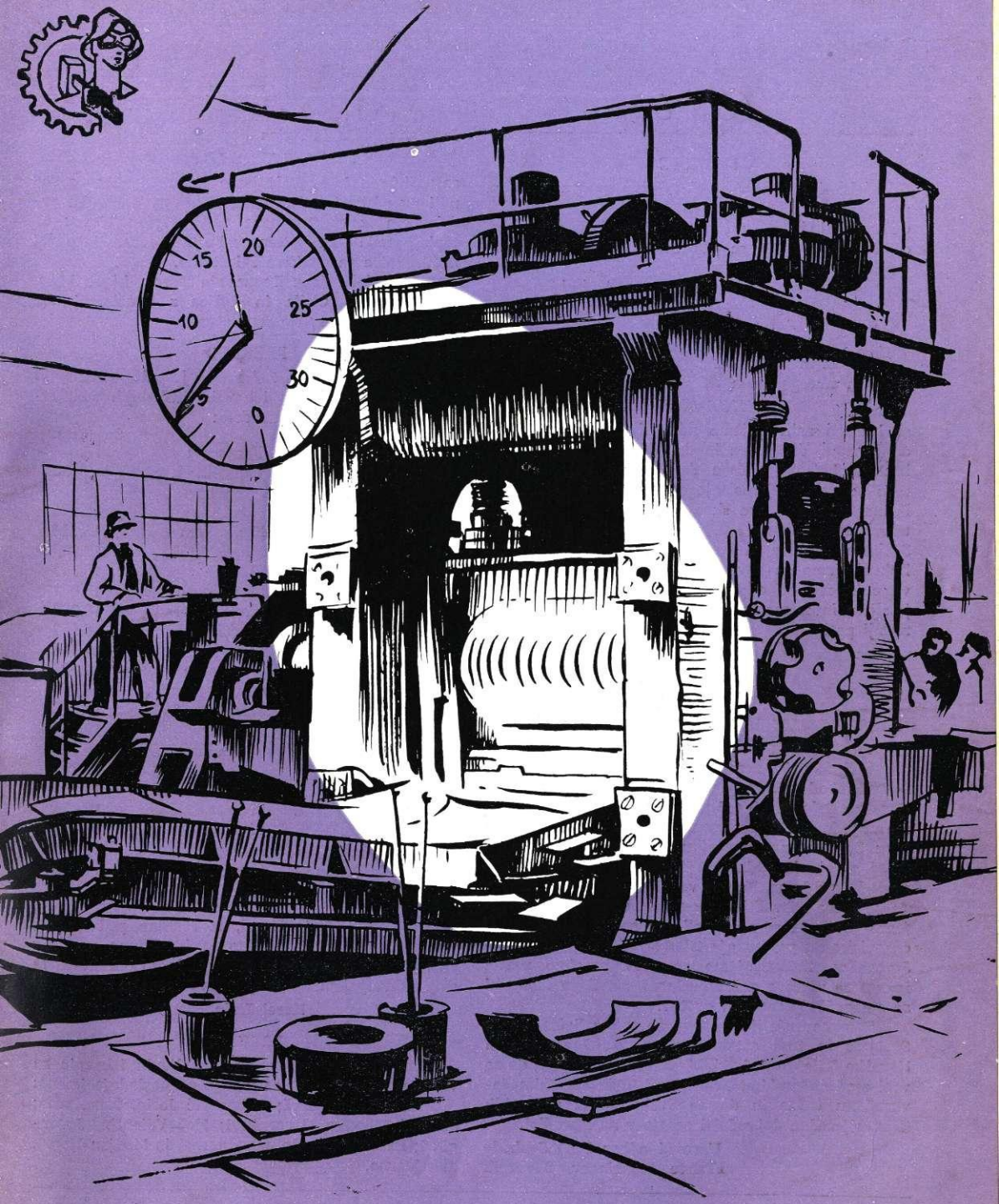

ŽELEZAR

1957 6

Vesti

PREKLIC

Podpisani Humar Andrej iz Gradbenega oddelka, preklicujem svojo nedavno izjavo, da tovarišu Čuku Matiju iz mehanične delavnice nisem dal 5 kom. cementnih cevi in se mu zahvaljujem, da je odstopil od tožbe.

Humar Andrej
Gradbeni oddelek

ZAHVALA

Ob težki in nenadomestljivi izgubi dobrega moža, očeta in starega očeta

FRANCA BURNIKA

se iskreno zahvaljujemo zdravnikom: dr. Marčiču, dr. Kržanu, dr. Jenku in dr. Tancarju za nego ter lajšanje bolečin v času dolgotrajne bolezni. Prav tako se zahvaljujemo njegovim bivšim sodelavcem iz martinarne za vso skrb in pozornost, kakor tudi terenskemu odboru SZDL Podmežaklja, godbi DPD Svoboda Jesenice in darovalcem vencev ter cvetja. Zahvaljujemo se tov. Vinku Ambrožiču za poslovilne besede ob odprtem grobu ter številnim prijateljem in znancem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti.

Žalujoča žena Marija, hčerke in sin z družinami ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA
PREBIVALSTVU JAVORNIKA IN KOROŠKE BELE

V prvih dneh meseca junija je železarski Javornik obiskalo več kakor 100 članov bratskega društva DPD Svoboda Trbovlje II. Prebivalci Javornika in Koroške Bele so ob tej priliki pokazali polno razumevanje in nudili vsestransko pomoč upravnemu odboru Svobode na Javorniku, z namenom, da bi se dragi gostje iz rudarskih Trbovelj počutili v naši sredi kakor doma. Ker se vodstvo javorniške Svobode ne more zahvaliti vsakemu posebej, se zahvaljujemo vsem, ki so na ta ali oni način pomagali pri organiziranju gostovanja trboveljskih Svobodašev na Javorniku. Zahvaljujemo se prav posebno našim ženam za njihovo požrtvovalnost, zlasti pa vsem, ki so omogočili prenočitev gostov.

Razumevanje, kakršnega so pokazali člani naše Svobode in tudi ostalo prebivalstvo Javornika in Koroške Bele, ob tej priliki ponovno dokazuje, da so vezi med rudarskimi Trbovljami in železarskim Javornikom trdne in da so Svobodaši iz rudarskih Trbovelj vedno dobrodošli gostje v naši sredini.

Upravni odbor DPD Svoboda France Mencinger, Javornik

ZAHVALA

Ob težki in nenadomestljivi izgubi dragega moža, očeta, brata in strica

JOŽETA ŠLIBARJA

se najiskreneje zahvaljujemo vsem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti, zlasti pa njegovim sodelavcem iz elektrodnega oddelka, ing. Knezu za tople besede ob odprtem grobu ter pevcem in godbi iz Žirovnice za ganljive žalostinke.

Žalujoči: žena Pepca, sin Drago, hčere Mira, Cirila in Jožica z družinami ter ostalo sorodstvo.

PREKLIC

Personalni oddelek Železarne Jesenice preklicuje veljavnost izgubljenih izkaznic naslednjih sodelavcev, ki se niso vrnili na delo:

		Št. izkaz.
Adžijaj Alija	Transport	18.863
Bertole Vladimir	Javornik I.	8.733
Čikor Ignac	Promet	18.544
Galić Milan	Plavž	18.535
Grujičič Niko	Kamnolom	16.124
Krajšek Ladislav	Plavž	18.840
Kralj Marjan	Žična valjarna	18.889
Krupič Husein	Martinarna	18.060
Marković Josip	Plavž	18.229
Mrak Franc	Predelovalni	8.689
Noč Jože	Plavž	18.146
Patafta Ivan	Šamotarna	17.628
Prača Lazar	Gradbeni odd.	18.498
Risojevič Ivan	Šamotarna	17.993
Slivnik Franc	Promet	12.434
Suhonjič Ale	Kapitalna izgrad.	18.952
Svetina Anton	Gradbeni odd.	17.796
Šebora Milka	Komunal odd.	13.196
Trinkavs Stanislav	Promet	19.073
Vene Stanko	Livarna	19.005
Zupan Janez	Martinarna	17.005
Tomažin Anton	Cevarna	16.145

PREKLIC

Podpisani Jerin Karel, iz Planine pod Golico, preklicujem kot neresnično in izmišljeno vse kar sem govoril o tov. Anici Štefelin in jo obrekoval in se ji zahvaljujem, da je opustila kazensko tožbo.

Karel Jerin, Planina pod Golico

PREKLIC

Preklicujem veljavnost izgubljenih izkaznic za vstop v železarno, ki se glasijo na naslednja imena:

Bilič Latif, plavž; Urbegovič Josip, šamotarna; Šuberič Milenko, Javornik I; Noč Valentin, Javornik I; Burovič Hamdo, martinarna, in Medjan Hamo, martinarna.

Železar - Glasilo delovnega kolektiva Železarne Jesenice. Junij št. 6. Leto 6. Izdaja tovarniški odbor sindikalne podružnice ŽJ. Odgovorni urednik Janko Burnik, Obrtniška 31. Ureja uredniški odbor: Verdnik Janko, Pintar Anton, Saksida Ivan, Budja Milan, Varl Jože, Treven Franc, Terseglav Vasilij, Stare Marjan, Magolič Miloš, Kobentar Bine, Žagar Edo. Naslov uredništva: Uredništvo »Železarja«, Tehniški muzej Železarne Jesenice, tel. 271. Dopise in fotografije pošljite na naslov uredništva do vsakega 10. v mesecu. Rokopisi se ne vračajo. Tiskala tiskarna »Gorenjski tisk« v Kranju. Klišeje izdelala klišarna »Gorenjskega tiska« v Kranju.

Na ovitku: Valjarna tanke pločevine — Naslovna in zadnja stran ovitka sta delo akad. slikarja J. Torkarja.

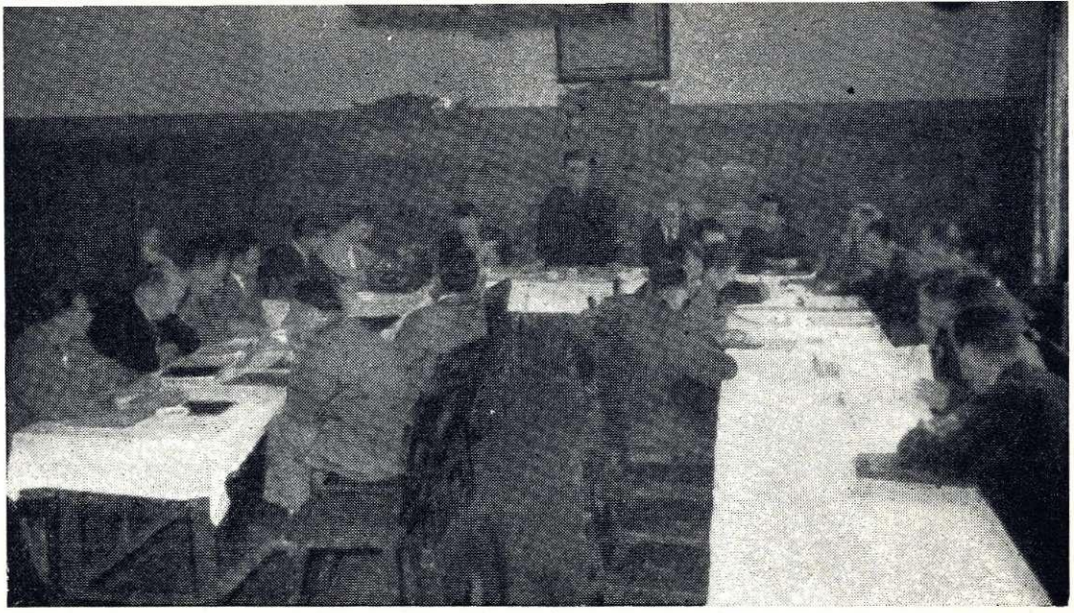

Primopredajna seja upravnega odbora Železarne Jesenice

Foto Torkar

Z novimi silami zopet na delo . . .

Upravni odbor Železarne Jesenice je na primopredajni seji sprejel svoje posle

V torek, dne 14. maja, je bila v kmečki sobi Kazine primopredajna seja Upravnega odbora Železarne Jesenice. Na seji so poročali o stanju v našem podjetju direktorji posameznih sektorjev, za predsednika novega Upravnega odbora pa so ponovno izvolili tov. Jožeta Ulčarja. Ker so bila poročila zelo obširna, objavljamo le nekaj misli oziroma izvlečkov. Kot prvi je govoril tovariš Milan Kristan, glavni direktor naše železarne in med drugim dejal tudi tole:

V pretečenem obdobju, to je v obdobju veljavnosti mandata starega delavskega sveta, lahko zabeležimo vidne rezultate, tako v pogledu nadaljnjega razvoja metod in dela organov družbenega upravljanja, kakor tudi v pogledu metod in principov našega poslovanja.

Kakor vam je znano, imajo podjetja črne metalurgije vsled deficitarnosti valjanih in vlečenih materialov na tržišču izjemen položaj. Plafonirane cene in splošna deficitarnost od nas niso zahtevali tolikšnih poslovnih naporov, kakor je to primer pri podjetjih, na katere so prosteje in zaradi tega tudi ostreje delovale ekonomske zakonitosti.

Elemente dirigiranega gospodarstva so na eni strani sproščale naše sile, da smo lahko posvetili večjo skrb problemom znotraj tovarne, po drugi strani pa smo se morali angažirati predvsem na vprašanju ekonomskih odnosov med podjetji črne metalurgije, ki so skoraj v celoti regulirani z instrumenti in predpisi.

Napačno bi bilo, če ne bi videli važnega pojava v našem gospodarstvu, da zakoni ekonomike vedno ostreje delujejo na podjetja. Kljub temu, da ta pritisk na naše podjetje še ni dovolj močan, moramo upoštevati tendence ter na teh vprašanjih predvidevati nadaljnji razvoj. Mi se moramo pripraviti na bodočnost in predvsem utrditi svoje poslovne cilje in poslovno politiko. Monopolni položaj podjetja nas ne sme zavarati, da ne bi opazili ali ne bi hoteli opaziti dogajanja okrog nas. To bi pomenilo stati na mestu in ne se prilagajati zahtevam tržišča. Napačno bi bilo, da bi vsled tega, ker moramo zaradi deficitarnosti valjane in vlečene robe na tržišču odbijati kupce, imeli slab odnos do kupcev in njihovih potreb.

Mi moramo imeti precizno formulirane naše poslovne ideje, naše poslovne cilje, točno odrejen odnos do naše zunanje in notranje politike. Tudi v naši personalni politiki so nejasnosti in smatram, da je potrebno postaviti jasna načela naši personalni poti. Principe naših poslovnih ciljev in naše obče politike bi formuliral takole:

Poslovna ideja:

— Hočemo biti solidni, tržišče pa oskrbovati s kvalitetnimi in cenenimi proizvodi.

— Poslovati hočemo uspešno tako v interesu tovarne in delovnega kolektiva, kakor družbe.

— Želimo biti visoko produktivni, finančno stabilni, doseči zadovoljstvo kolektiva in zaupanje družbe.

Naša zunanja politika:

— Želimo imeti čim sinhronejši in enakomernejši dotok materiala ter se pri tem vezati na podjetja, s katerimi se naši proizvodni in poslovni interesi dopolnjujejo.

— Naš interes je, da prodajamo čimvečje količine enemu potrošniku, ker nam to omogoča večjo produktivnost. Radi se povezujemo s kupci, katerih produkcijski interesi se dopolnjujejo z nami. Izločevati je iz spiska direktnih kupcev manjše potrošnike, število grosistov pa je skrčiti.

Naša notranja politika:

— Postaviti je čvrsto organizacijo, ki naj bo osnovana na precizno odrejeni osebni pristojnosti vodij ter kolektivni odgovornosti organov.

— Principe vodenja in upravljanja je realizirati točno z odrejenimi precizno določenimi postopki tako, da se zagotovi hitrost reševanja in skrajna proizvodna in delovna disciplina.

Postaviti je centralizirano službo povsod tam, kjer je to potrebno in koristno z ozirom na enotnost, sinhroniziranost in uspešnost proizvodnega procesa. Povsod tam pa, kjer bi centralizacija škodila tem načelom je težiti do tiste decentralizacije, ki daje optimalne rezultate uspešnosti poslovanja.

— Izkoriščati je vse kapacitete do višine, ki daje optimalne rezultate rentabilitetne proizvodnje.

— V naslednjih letih je posvetiti še večjo skrb pre-

ventivnemu vzdrževanju ter na ta način dosegati boljše izkoriščanje strojnih ur.

— V politiki koriščenja amortizacijskih zneskov za zamenjavo je upoštevati orientacijo na to, da se bomo gibali v cilju z namenom proizvajati vedno več kvalitetnih jekel ter opuščati nizke kvalitete.

V nadaljni investicijski politiki je jemati svoja lastna amortizacijska sredstva in sredstva svobodnega razpolaganja kot osnovna, investicijske kredite pa kot dopolnilna sredstva.

— Osvaja naj si tiste investicije, ki nam dajo ob minimalnem vlaganju kapitala najboljše rezultate in ki nam istočasno zagotove smotrno in sinhrono proizvodnjo.

— Naše dosedanje življenje so pretresli mnogi finančni problemi. Z rešitvijo vprašanj cen in prometnega davka ter delitve dohodka so podani osnovni pogoji za to, da dobimo čvrstejšo finančno situacijo.

— V zvezi s tem je predvsem uvesti sistematično borbo za čim hitrejše obračanje kapitala, zniževanja zalog gotove robe, polizdelkov ter surovin na tisti minimum, ki nam še zagotavlja nemoten proces.

— Skrbeti je za redna plačila kupcem, kakor tudi za redna plačila našim upnikom.

— Boriti se je proti slehernemu našemu finansiranju kogar koli.

— Istočasno pa je še vedno vztrajati na tem, da se nam dodeli zadostni kredit in da sistem dodeljevanja kreditov postane elastičnejši, kakor je bil do sedaj.

Načela naše personalne politike

— Osnovne principe personalne politike in skrbi za človeka postavlja DS, kateremu je UO dolžan poročati najmanj 3 krat na leto o doseženih rezultatih v pogledu uveljavljanja te politike, katero praktično in operativno vodi direktor za kadre, ki je neposredno podrejen generalnemu direktorju.

Izbor:

— Pravega človeka na pravo mesto v cilju povečanja proizvodnosti in uresničiti z uvedbo selekcije. Da bi se to doseglo, je potrebno pristopiti k izdelavi profila posameznih delovnih mest, k testom in načrtni vzgoji ter priučevanju preko vseh oblik šolanja.

Plače:

— Plačni sistem je urediti dosledno na principu socialističnega nagrajevanja. Plače in nagrade naj se utrdijo na učinku ali na oceni dela.

— Delavcem je omogočiti izobrazbo in šolanje, pri tem pa zastopati stališče selekcije. Izdelati je sistem. Delavcem je z metodo selekcije pomagati pri odločanju profesionalne orientacije.

— Omogočiti je napredovanje vsakomur, ki to zasluži. Prvenstveno naj se postavljajo na vodilna mesta delavci iz podjetja, a ne izven podjetja. Napredovanje naj se izvaja z izvajanjem metode selekcije.

— Vodilno osebje naj se zadolži, da pomaga in lajša delavcu delo z uvajanjem tehničnih zaščitnih sredstev ter z izboljšanjem organizacije dela.

Posebno zdravstveno skrb je posvetiti delavcem na delovnih mestih z rednim zdravstvenim nadzorstvom.

— Preventivno naj se ljudje, ki delajo na ogroženih mestih, pošiljajo prioritetno na okrevanje.

— Invalidom, ki delajo zaradi invalidnosti na nižjih delovnih mestih, kot so jih imeli pred invalidnostjo, naj se s prekvalifikacijo omogoči zasesti mesta z enako tarifno postavko.

— Razliko v zaslužku zaradi invalidnosti naj se nadoknadi in plača iz dobička.

Glavni direktor tov. Milan Kristan poroča o stanju podjetja in objasnjuje smernice bodočega razvoja

Foto Torkar

— Organizira naj se sistem pomoči socialne in zdravstvene zaščite.

— Odredi naj se kazni v višini in navede primere, kdaj se kazen izreče in kdo jo izreče.

— Utrditi je postopek, po katerem se rešujejo pritožbe.

— Za prirejanje izletov ter razvijanje družabnosti, ki je potrebna zaradi izboljšanja odnosov, naj podjetje dodeljuje vsako leto regres za letni odmor v letoviščih železarne dotacijo Sindikatu za prirejanje izletov in razvedrila.

Naša filozofija in fiziognomija.

— Podjetje je zaradi svoje veličine statično in sleherni premik v proizvodnem programu prinaša posledice za celokupno naše gospodarstvo. To nas lahko ovira pri razvoju kolikor ne bomo imeli neprestane težnje k razvoju in izpopolnjevanju. Pri vseh novitetah, tehničnih, družbeno organizacijskih in na področju poslovanja moramo biti napredni ter biti celo pripravljeni nositi ter prevzemati v tem pogledu dokaj velik riziko.

— V Komuni smo največje podjetje in ustvarjamo cca 98 % celokupnega brutto produkta. To nas v mnogih primerih postavlja v položaj nadmočnosti, zaradi česar si lastimo pravice družbenih organov in na ta način zaostrujemo odnose. Interes kolektiva je enak interesom komune. Razdeliti je pristojnost tako, da se bomo zavedali svojih dolžnosti kot proizvajalci, v organih komune pa bomo reševali probleme potrošnikov.

— V narodnem gospodarstvu predstavljamo važno in pomembno podjetje, ki močno vpliva na celokupno gospodarstvo. Vsled tega moramo pri izbiranju proizvodnih programov, politiki cen, politiki izvoza upoštevati bolj kot ostali, ne samo interese podjetja in kolektiva ne samo interese komune, temveč tudi interese jugoslovanske skupnosti. V vseh vprašanjih: proizvodnje, proizvodnih odnosov organizacije itd. ter poslovanja na sploh moramo biti progresivni prav zaradi svoje vloge v narodnem gospodarstvu.

Naša organizacijska načela

— Za uspešno delo v podjetju se je pokazala kombinacija centralizirane in decentraliziranega odločanja najprimernejša.

Službe, od katerih zavisi sinhronost proizvodnje kot n. pr. priprava dela, materialna služba in služba nadzorstva morajo biti močno centralizirana, dočim so lahko ostale službe decentralizirane.

— Decentralizacija odločanja, h kateri se je nagibati, pa zahteva v cilju zagotovitve enotnosti močno linijsko organizacijo s točno opredeljenimi osebnimi odgovornostmi, dolžnostmi in pravicami za sleherno delovno mesto. Oligarhijo posameznih nivojev je ojačati s točno odrejeno dolžnostjo.

— Linijo upravnega postopka družbenega upravljanja je vključiti v linijo vodenja tako, da predstavlja celotna organizacija enoten upravni postopek, katerega je izpolnjevati na principu precizne določitve dolžnosti in pravic.

— Od organov upravljanja ni zahtevati strokovnosti, temveč le sposobnosti upravljanja.

— Pri delavcih in nameščencih pa je zahtevati maksimalne strokovne sposobnosti. Delitev dela je izvajati do maksimalne možnosti, kajti ta zagotovi specializacijo.

— Boriti se je za kvaliteto ključnega osobja.

— Zaradi pritegovanja k sodelovanju pri upravljanju čim širšega kroga delavcev, je izpeljati sistem družbenega upravljanja tako, da bodo člani GDS in CDS odgovarjali svojim volilcem za svoje delo. V ta namen naj se vzpostavi strukturna obveznost sklicevanja proizvodnih konfernc po posameznih ali grupi stroškovnih mest.

— Na GDS je postopoma prenašati vedno več materialnih pravic.

— Da se utrdijo naše poslovne ideje in naši poslovni cilji, smatram za potrebno predvsem zaradi tega, ker so se v pretekli mandatni dobi opazile nekatere slabosti, ki lahko bistveno vplivajo na renome podjetja.

Kljub temu, da nam je vsem jasno, da nam mora biti cilj poslovanja čimvečja, čim cenejša in čim kvalitetnejša produkcija, se često dogaja, da te elemente postavljamo na drugo mesto pred zahtevo pridobivanja dobička pa četudi na račun navedenih elementov.

Naša politika oskrbovanja je močno nihala. Res je, da je pri tem imela svoj vpliv tudi naša devizna situacija in splošna zahteva jugoslovanske gospodarske politike: trgovati z vzhodom in zahodom. Toda na splošno lahko ugotavljamo, da je vzrok nihanja bila tudi naša slabost, izvirajoča iz zahteve, kupiti čim ceneje, ne da bi v dovoljni meri analizirali tržišče in porabnost materiala. Iz obratov je bilo zelo težko dobiti dobre in dokumentirane analize.

V proizvodnji smo imeli čestokrat zahteve producirati robo, ki tovarni doprinaša največji dobiček, ne da bi gledali problem iz širšega jugoslovanskega stališča, kjer se je pokazala ta politika kot politika na kratki rok, politika stagniranja in capljanja na mestu, če ne celo nazadovanja podjetja v pogledu proizvodnega programa z ozirom na potrebe celokupnega domačega tržišča.

— Sistem vodenja podjetja v pogojih delavskega upravljanja je pokazal določene pomanjkljivosti. Iz prakse poznamo nekatere pojave anarhizma, razbijanja enotnosti tovarne in podobno. V bodoče je preduzeti vse mere na znižanje proizvodnih stroškov. Potrebno je preiti na sistem budžetiranja posameznih stroškovnih mest, s tem pa dobiti potrebne elemente za pravilno soc. nagrajevanje po vloženem delu.

— Personalna in kadrovska politika se še vedno ni otresla starih načinov. Še vedno dopuščamo mnenje, da se lahko proizvaja brez strokovnega kadra in da specializacija ni pomembna.

Danes ko doživljamo v svetu novo tehnično revolucijo z uvajanjem avtomatizacije, moramo pri nas izpeljati sistem, ki nam bo garantiral maksimalno produktivnost. To pa ustvarja predvsem človek. Postaviti je pravilen odnos do človeka, ga usmeriti na določen poklic z ozirom na njegove specifične, fizične in duševne lastnosti, mu dodeliti odgovarjajoče delovno mesto, mu omogočiti dopolnilno strokovno vzgojo, ter ga na tem materialno zainteresirati, ter mu dati jasno sliko možnosti napredovanja. V podjetju moramo vzpostaviti tovariške odnose ter se odločno boriti proti vsem poizkusom in pojavom razbijanja sil zaradi osebnih gledanj in trenj. Celoten kolektiv od delavca pa do org. upravljanja mora predstavljati kolektiv enotne akcije in volje.

Jože Ulčar, novi predsednik UO odbora Železarne Jesenice

Foto torkar

— Odnos podjetja do komunalne skupnosti je pokazal v prejšnjih razdobjih nekatere pomanjkljivosti, ki so se kazale predvsem v tem, da smo si lastili neke funkcije, ki bi po logiki socialističnih odnosov morale preiti na org. družbenega upravljanja v komuni. V odnosu do teh organov smo pokazali neko nezaupanje kar je zaostrilo položaj. Opredeliti moramo vlogo tovarne v komuni v gospodarski panogi in v državi ter na tem stališču opredeliti našo fizionomijo ter določiti našo filozofijo.

— Do vprašanj napredka nismo imeli jasne perspektive. Tudi na vprašanje, kakšni hočemo biti v odnosu do napredka, moramo odgovoriti, hočemo li biti napredni ali ne, hočemo prevzeti določen rizik ali ne? To so vprašanja, na katera moramo odgovoriti.

— Mi moramo postaviti svoje cilje, kajti le tako lahko sledimo svojemu razvoju, ker se lahko vprašamo: ali se gibljemo proti postavljenemu cilju ali ne, ali je tempo gibanja zadovoljiv ali ne? Biti brezciljec, brez načel, brez naprej odrejene linije pomeni reševati probleme slučajno in parcialno, po domače povedano ne imeti cilja, pomeni boriti se na repu bika, namesto ga držati za roge.

— Smatram, da je potrebno čim preje točno precizirati naša poslovna načela in cilje.

O delu in stanju v posameznih obratih, njihovi izvršitvi proizvodnega programa, obči problematiki in bodočih nalogah je poročal tehnični direktor, ing. Rebek. Iz njegovega obsežnega poročila, v katerem je analiziral delo posameznih obratov, je razvidno, da se je naša blagovna proizvodnja v letu 1956 povzpela na 194.371 ton, nasproti 182.831 tonam v letu 1955. Svoje proizvodne naloge je dosegla tudi večina posameznih obratov, izvzemši nekatere primere, kar pa je dokumentirano z nekaterimi objektivnimi vzroki. Železarna je v letu 1956 proizvedla 117.984 ton surovega železa, 239.814 ton SM in 9670 ton elektro jekla ali skupno 249.483 t surovega jekla. To je dosedaj naša najvišja proizvodnja. Svoj proizvodni program so razen martinarne v največji meri presegli še težka proga, valjarna fine pločevine, cevarna in hladna valjarna.

Nekako v sorazmerju s temi uspehi se je gibala tudi proizvodnost dela. Proizvodnja surovega jekla se je povzpela od 35,5 tone na moža na leto v letu 1955 na 37,1 tone na moža na leto v letu 1956. Viden je tudi porast proizvodnosti dela v posameznih obratih. Proizvodnost dela se je v primerjavi z letom 1955 povečala: v martinarni od 183,2 na 188,4 kg/uro in moža; na težki progi od 166,5 na 162,5 kg/uro in moža; na progi 1300 od 29,0 na 35,6 kg/uro in moža; v pocinkovalnici od 49,4 na 61,2 kg/uro in moža; v jeklovleku od 15,0 na 16,0 kg/uro in moža; v cevarni od 22,2 na 24,4 kg/uro in moža.

Manjši padec izkazujejo obrati plavž, valjarna 2400, žebljarna in elektrodni oddelek, dočim je v ostalih obratih ostala produktivnost na isti ravni kot leta 1955.

Kljub temu porastu proizvodnosti dela od 35,5 na 37,1 tone surovega jekla na moža na leto, v letu 1956 pa je tehnični direktor poudaril, da nas že sam ta uspeh ne sme zadovoljiti. Temu prizadevanju moramo v bodoče posvetiti še večjo skrb, kajti povečanje storilnosti dela je edina realna baza za dvig življenjske ravni našega delovnega človeka.

V svojih nadaljnjih izvajanjih je tov. direktor razčlenil vzroke, ki so vplivali na neizpolnitev proizvodnih nalog v posameznh obratih, in sicer:

Izredno kritično stanje v preskrbi z električno energijo v I. kvartalu in ponovno v mesecu oktobru je imelo za posledico skrčeno obratovanje elektro peči, valjarn in žarilnic, ki so opremljene s pečmi na električno kurjavo.

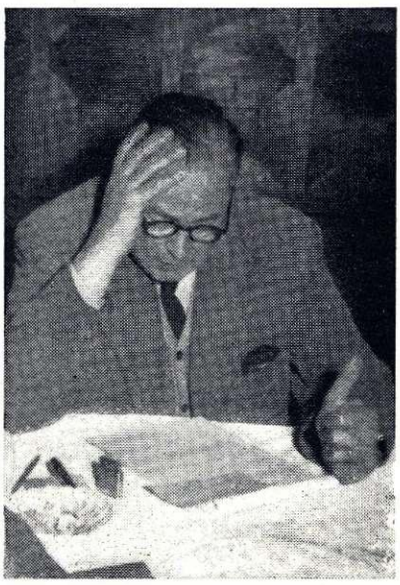

Tehnični direktor železarne tov. ing. Konstatin Rebek poroča o problematiki proizvodnje

Foto Torkar

Nastalega manjka v proizvodnji elektro jeklarne, valjarne debele pločevine in v predelovalnih obratih ni bilo mogoče več nadoknaditi z nedeljskim in nadurnim delom.

Na zmanjšano zmogljivost plavžev vpliva kvalitetno poslabšanje rude, v kateri se postopno znižuje vsebina Fe in povišuje jalovina, istočasno pa tudi njena zrnovitost ne odgovarja potrebam naših naprav na plavžih.

Pri obravnavanju splošne problematike se je tovariš direktor med drugim zadržal zlasti pri aktualnih problemih našega OTK. Kvalitetna vprašanja so med osnovnimi momenti, ki vplivajo na rentabilnost naše proizvodnje. Zato je tudi potreba organizacijske utrditve in pojačanja kvalitetne kontrole ena naših glavnih nalog v bodoče.

Ob koncu je tov. direktor podal še pregled dela podjetja v I. kvartalu tega leta. Izgledi za izvršitev proizvodnih nalog niso slabi, kajti predvideni program je postavljen na realno bazo. Pogoj je predvsem smotrna organizacija dela, sodelovanje med obrati in točno pridrževanje asortimana v posameznih mesecih in kvartalih, mimo tega pa zadostna preskrba podjetja s surovim železom in jeklom v obliki ingotov, ki nam jih dobavlja Železarna Sisak; slednje je eden glavnih vzrokov, ki nam lahko v letošnjem letu negativno vpliva na izpolnitev našega letošnjega plana.

Naše geslo: Še več železa in jekla!

Pomočnik tehničnega direktorja tov. ing. Čižman Vinko poroča o investicijski politiki

Foto Torkar

Iz razgovorov, ki so potekali od novembra preteklega leta glede na nov konkurz pri nadaljevanju del iz splošnega investicijskega kredita, je podjetje predložilo za določitev letošnje tranše 3 variante, od katerih le zadnja predstavlja skoro v celoti dovršitev investicijskih del po programu, sklenjenem s pogodbo v letu 1954.

Po prvi varianti, ki znaša 101 milijon, bi dovršili objekt mehanizacije tanke pločevine z lužilnico, pocinkovalnico in hladno valjarno ter prvo etapo higienskih prostorov. V predelovalnih obratih pa z nabavo vlečnih strojev dokončamo napravo za patentiranje žice. Nastale obveze za opremo, ki je zaključena v inozemstvu (kvarto in bel pločevina) pa bi se obravnavala posebej.

Druga varianta v višini 365,5 milijona vsebuje isto kot je navedeno v prvi varianti to je 101 milijon ter dodatno k temu letošnje obveznosti za opremo kvarta in bele pločevine, ki znašajo cca 265 milijonov dinarjev.

Tretja varianta v višini 779.8 milijona pa predstavlja ostanek pogodbene vsote splošnega investicijskega kredita iz leta 1954 v znesku 3596 milijonov dinarjev zmanjšana za 116 milijonov. S tem ostankom dokončamo v celoti izgradnjo tanke pločevine s higienami na Javorniku ter v predelovalnih obratih postavite kvarto ogrodja za hladno valjanje širokih trakov in naprav za belo pločevino.

Če pogledamo posamezne variante predlaganih letošnjih tranš še z ozirom na uredbo, po kateri se bo kot v preteklem letu tranša formirala, vidimo, da je potrebno dati 50 % amortizacijskih sredstev dela za zamenjavo, 50 % fonda za svobodno razpolaganje ter 50 %, ki jih podjetje plačuje v investicijski fond OLO. Iz tega sledi, da praktično pri prvi in drugi varianti ne rabimo kredita, ker lahko to plačamo oziroma moramo plačati iz lastnih sredstev, seveda na škodo vzdrževanja. To pa je negativno in je zato pravilneje, da vztrajamo pri tretji varianti, po kateri dajemo iz lastnih fondov približno polovico, drugo polovico pa dobimo kot kredit. Ta zahtevana tranša po tretji varianti ne bo izkoriščena v celoti letos, ampak se bo nadaljevala v letu 1958 tako, da se bodo odobrena sredstva delila na dve leti. Prosim zato Upravni odbor, da načelno potrdi to stališče, ki ga zastopa uprava podjetja.

Osnovna problematika v investicijski izgradnji v preteklem letu je bila v tem, da so se na osnovi težnje za zmanjšanje investicij stalno menjavali pogoji, kar je otežkočalo delo na terenu in tudi delno zmanqševalo obseg del. Višina tranše preteklega leta, je bila odobrena šele koncem meseca maja, zaključena pa že decembra. tako da smo lahko črpali sredstva namesto 12, le 8 mesecev. S formiranjem tranče podobno kot letos pa bomo zopet izvolili del lastnih sredstev amortizacije za zamenjavo, to je tistega dela, ki je že itak v višini 60 % blokiran.

V vzdrževalni službi smo zabeležili določen napredek v zmanjšanju mehanskih zastojev in skrajšanju remontov, boljšo pripravo rezervnih delov, in boljšo koordinacijo vzdrževalnih asistentov z obema vzdrževalnima centroma to je na Jesenicah in na Javorniku. Težave pri vzdrževalni službi se kažejo vedno bolj v pomanjkanju tehnične dokumentacije, kar izvira iz pomanjkljive zasedbe v tehničnem biroju. Zaradi tega bo izdelan predlog za povečanje normativa tehničnemu biroju, ki bo predložen UO v potrditev.

Drug, tak referat, ki ga bo treba prav tako okrepiti, pa je referat osnovnih sredstev, ki danes komaj delno registrira določene spremembe namesto, da bi podajal osnovne analize, ki bi morale biti podlaga pravilnega gospodarjenja z osnovnimi sredstvi. Za ukrepitev tega referata bo prav tako predložen UO osnutek tako, da bo referat ustrezal potrebam podjetja.

Ob zaključku poudarjam še to, da je organizacija vzdrževalne službe v našem podjetju šele v razvoju ter da bo potrebno še veliko dela v smislu centraliziranega načina preventivnega vzdrževanja. Bodoči razvoj kaže vedno bolj v smer, po kateri se bosta investicijska in vzdrževalna oziroma rekonstrukcijska dejavnost morali še tesneje združiti v enotno linijo gospodarjenja z osnovnimi sredstvi.

Vrednost osnovnih sredstev, t. j. obratnih stavb, strojev, strojnih naprav, termo in hidro central, prevoznih sredstev itd. znaša po stanju koncem marca t. l. 16.094 milijonov 744.000 dinarjev.

Nedokončanih investicij, ki so še v gradnji, imamo konec marca še v vrednosti 1.687,342.000 dinarjev.

Naloženih denarnih sredstev za amortizacijo in ostale sklade podjetja (med njimi je tudi blokirana amortizacija in rezervni sklad) smo imeli konec marca t. l. skupno 4.386,788.000 dinarjev.

Šef finančnega knjigovodstva tov. Ravnik Stanko poroča o finančnem stanju podjetja

Foto Torkar

Vrednost zalog nabavljenih surovin domačih polizdelkov, nedokončane proizvodnje in zaloge gotovih izdelkov je znašala konec I. kvartala 6.778,527.000 dinarjev.

Za prodano blago so nam bili konec marca dolžni kupci 2.295,608.000 dinarjev.

Za sprejete surovine in razni potrošni material smo dolgovali našim dobaviteljem konec marca 1.618 milijonov 577.000 dinarjev;

Sklad obratnih sredstev je bil 31. marca 1957 5.558 milijonov 77.000 dinarjev.

Dopolnilni krediti pri NB so znašali ob koncu I. kvart. 2.067,469.000 dinarjev.

V času od 1. januarja do konca marca t. l. smo predali naših izdelkov raznim kupcem v tu in inozemstvu za 6.131,263.000 dinarjev.

Letošnja prodaja je nasproti lanskoletni prodaji v istem času t. j. do konca marca višja za 971,000.000 din. Nasprotno je pa pri lanski nižji prodaji bilo proti letošnjemu dobičku doseženo za 232,000.000 din več dobička. To razmerje je dokaj čudno, posebno ko so lanske cene naših izdelkov bile v I. kvartalu popolnoma iste kakor sedaj. Vzrok padcu dobička kljub večji prodaji, ki jo izkazujemo v I. kvartalu t. l., je v glavnem v tem, da nam je lansko leto in tudi letos primanjkovalo jekla za naše valjarne in smo zaradi tega kupili 11.000 ton surovega železa in 20.000 ton ingotov v drugih železarnah. Cene teh izdelkov, ki so bili nabavljeni delno v Železarni Sisak, Zenici in Ravnah, so pa občutno višje od cen naših izdelkov iste vrste, in ko so prišli letos gotovi izdelki, izdelani iz nakupljenega surovega železa in jekla v prodajo, je bila razlika med lastnimi stroški proizvodnje in prodajno ceno mnogo manjša, kar se odraža na padcu dobička.

Pri navedeni prodaji prvih treh mesecev z doseženim dobičkom so bili stroški naslednji:

Materiala smo porabili za 3.786,236.000 dinarjev.

Na račun obrabe strojev, strojnih naprav itd. smo plačali v amortizacijski sklad 350,538.000 dinarjev.

Skupnosti smo odvedli prispevek za uporabo osnovnih sredstev v obliki obresti na osnovna sredstva 84,006.000 dinarjev.

Za najeti kredit za obratna sredstva smo odvedli skupnosti obresti 113,700.000 dinarjev.

Delovnemu kolektivu se je za izvršeno delo izplačalo plač po tarifnem pravilniku v višini 308,066.000 dinarjev.

Socialno zavarovanje od plač znaša 117,065.000 din.

Skupaj lastni stroški 4.759,711.000 dinarjev.

Zaloga nedokončane proizvodnje se nam je nasproti januarju povečala za 110,639.000 dinarjev.

Na račun lanske zaloge polizdelkov in gotovih izdelkov smo prodali, to se pravi, zmanjšali zaloge za 245 milijonov 523.000 dinarjev tako, da znašajo lastni stroški prodaje 4.894,595.000 dinarjev.

Davka na poslovni promet smo za ta čas plačali 872,049.000 dinarjev.

Dobička smo skupno dosegli 364,619.000 dinarjev.

Tako, da znaša skupni dohodek, ki ga je podjetje ustvarilo v I. četrtletju 6.131,263.000 dinarjev.

Čisti dobiček, ki ga je podjetje ustvarilo v glavnem s prodajo naših izdelkov in pa z nepredvidenimi dohodki, je v I. četrtletju t. l. znašal 384,617.425 dinarjev.

Pri tem dobičku ima podjetje po starih instrumentih naslednjo udeležbo, in sicer na račun plač iz dobička 21,561.682 dinarjev.

Sklad za prosto razpolaganje podjetja znaša 17,907.748 dinarjev.

Ob koncu I. četrtletja je podjetje imelo plač iz dobička, in sicer: ostanek iz lanskega leta 26,599.656 dinarjev.

Doseženo v I. kvartalu 1957 21,561.682 dinarjev.

Skupaj plač iz dobička 31. marca t. l. 48.161.338 din.

Od 1. januarja do 31. marca t. l. smo pa teh plač porabili že v višini 14,781.674 dinarjev, tako da je ostalo 31. marca še prostih plač iz dobička 33,379.664 dinarjev.

Sklad za prosto razpolaganje podjetja je z ostankom iz leta 1956 in pa z ustvarjenim iz leta 1957 znašal dne 31. marca t. l. skupno 68,474.798 dinarjev, bil pa je ob koncu marca t. l. že porabljen oziroma angažiran v višini 32,844259 din, tako da ga je bilo konec marca t. l. samo še 34,630.539 dinarjev.

Ta ostanek pa po predpisih še ni deljiv.

Nekoliko boljša situacija, kakor pri skladu za prosto razpolaganje, je z amortizacijskim skladom, vendar je tudi ta že za celo leto razporejen.

Finančnega plana za leto 1957 podjetje še nima izdelanega. Vzroki, da še ni izdelan, so naslednji:

1. sprememba naših prodajnih cen, ki še ni objavljena;
2. delna ukinitev davka na promet izdelkov;
3. nove cene za rudo in električni tok, ki še niso objavljene;
4. delitev dohodka po novih instrumentih.

Iz »Družbenega plana« za leto 1957, ki ga je zvezna ljudska skupščina že sprejela, pa je razvidno, da bo udeležba podjetij pri delitvi dohodka letos mnogo boljša kot lani.

Trenutno stanje tržišča z valjanimi izdelki je tako, da mora naša država uvoziti letno minimalno 100 do 150.000 ton jekla, če naj se zadostijo najbolj nujne potrebe in izpolni predvideni družbeni plan. To stanje pa se bo sedaj iz leta v leto še slabšalo z ozirom na to, da je prekinjena za nedoločen čas gradnja železarne Skopje, ki je imela nalogo, da izpopolni vrzel deficitarnosti v pločevinskem in trakastem železu. To je torej ena značilnost našega trga in sicer vse večja deficitarnost, tako da bi kot kaže leta 1960 morali uvoziti že ca. 250 do 300 tisoč ton, kar pa ni majhna obremenitev za našo zunanjetrgovsko bilanco. Druga značilnost našega trga pa

Komercialni direktor tov. Bogdan Knaflič poroča o komercialni službi v podjetju

Foto Torkar

je zahteva po zelo pestrem asortimanu, brezštevilnih kvalitet in dimenzij, toda vse to v minimalnih količinah. Ta značilnost nastaja zaradi osvajanja nove proizvodnje po tujih licencah, pri čemer se seveda vedno skuša naročiti material, ki je predpisan po licenci (to zlasti velja za motorno industrijo). Zaradi zgoraj naštetih značilnosti našega trga pa nastajajo težkoče v proizvodni naše železarne. S tem, da imamo naročila na majhne količine in v zelo pestrem asortimanu, prihaja do stalnih zaostankov proizvodnje, reklamacij zaradi mnogoterih kvalitet, se ne more nobene dokončno osvojiti in garantirati za kvaliteto in končno, kar je še najvažnejše, zaradi naknadnih problemov v programih valjanja in pogostnega menjavanja je produktivnost manjša.

Da bi vprašanje kvalitet, rokov, dobave in povečanje produktivnosti reševali ugodneje kot dosedaj, je odločeno, da železarna ne bo več prodajala svojih izdelkov tako velikemu številu podjetij in v tako obširnem asortimanu, ampak da bo omejila število kvalitet in dimenzij, izbirala samo podjetja, ki rabijo material, katerega proizvodnja v železarni je rentabilna in kvalitetno osvojena ter da so količine take, da so v skladu s programom valjanja. Seveda bo na ta način nastalo več problemov in sicer bo cela vrsta podjetij usmerjena na uvoz, kar bo dovedlo do sporov in nezadovoljstva in celo do pojasnjevanja na

višjih forumih. Vendar bo treba z argumentacijo, da to za našo železarno in naše gospodarstvo pomeni zvišanje produktivnosti in več jekla, pri tem vztrajati in prodreti. Akcija je že v teku, izvršili so se obiski podjetij, sedaj se sortirajo zbrani podatki, nakar bo sledila analiza. Na ta način bomo lahko odpravili sedanje toge kvartalne roke odpreme, podjetjem pa bomo lahko garantirali material za daljšo dobo s fiksnimi roki dobave in z večjo gotovostjo, da bo material res v roku izvaljan in odpremljen.

Sedanje stanje in zahteve tržišča nas silijo k temu, da se predvsem usmerimo na proizvodne panoge, ki rabijo kvalitetni material, to je predvsem za ladjedelništvo s potrebo po ladijski pločevini, nadalje vso elektro industrijo s potrebo po dekapirani, dinamo in trafo pločevini, nadalje kovinsko predelovalno industrijo s potrebo po vseh vrstah žice, hladno valjanih trakovih in dekapirani pločevini ter strojegradnjo, posebno motorno industrijo, s potrebo po plemenitih konstrukcijskih jeklih. Seveda pa bomo morali z nekaterimi izdelki odstopiti od svoje splošne politike in sprejemati tudi manjše količine ter osvajati nove kvalitete, kar velja predvsem za brušeno in kasneje polirano jeklo, fine trakove in fine žice in nekatere specialne profile, ker so to visokovredni izdelki, ki pa niso bili naročeni v večjih količinah.

Zaradi pestrosti svojega asortimana in pa izdelkov, ki so tipični za potrebe široke potrošnje (vzmeti, žeblji, cevi), je železarna dobršen del svojih izdelkov prodajala preko trgovske mreže. Tako bo v letošnjem letu prodano trgovini cca 50.000 ton naših izdelkov ali 20 %. Ker je trgovina na ta način naš največji potrošnik, je razumljivo, da smo prav s trgovino v največjih stikih in se ukvarjamo s problematiko prodaje preko trgovskih podjetij. Pred leti je obstojalo več kot sto trgovskih grosističnih podjetij, ki so hoteli direktno poslovati z železarno. Jasno je, da pri tem številu grosistov ni moglo biti govora o količinah, ki so ugodne za sprejem železarnam, specifikacije so bile razdrobljene, sortiranih skladišč jekla pa sploh ni bilo. Zaradi deficitarnosti se je z našimi izdelki izvršila prodaja po zvišanih cenah, da ne govorimo o raznih drugih manipulacijah (vezana trgovina, prekupčevanje).

Da bi to vprašanje uredili, se je preko Združenja železarn začela akcija za znižanje števila grosistov s tem, da se izberejo samo taka podjetja, ki imajo pogoje za promet z našimi proizvodi. Pri tem je prišlo do znanega sporazuma z Zvezno trgovinsko zbornico, potrjen je bil spisek 35 grosistov — direktnih koristnikov.

Vzporedno s tem se je delalo tudi na tem, da grosisti ne bi neomejeno manipulirali s ceno, kar je pri naših artiklih z ozirom na deficitarnost še vedno mogoče, tako da smo prišli na idejo o delitvi rabata, s tem, da grosisti prodajajo naše zdelke po tovarniški ceni. Lahko trdimo, da smo v teh letih s tem veliko doprinesli k stabilizaciji cen naših izdelkov in da ni bilo več primerov prekupčevanja ali drugih manipulacij.

V prejšnjih letih rabat železarnam ni povzročal velike izgube, ker smo dajali samo 2 % rabata in količine, ki smo jih dajali grosistom, niso bile tako velike. Istočasno pa so rasli z raznimi dajatvami stroški trgovine tako, da smo lansko leto po detaljni analizi ugotovili, da je za popolno pokritje stroškov potrebno dodeliti vsaj 5 % rabata. Ob tem procentu in pa znatno povečanih količinah bi morala železarna v letu 1957 odobriti na račun rabata cca 300 milijonov dinarjev, kar pa je že precejšnja vsota in jo železarna težko trpi.

Trenutno je najvažnejše vprašanje obnova s trgovino v postavi baz, katerih naj bi bilo v vsej državi okrog 10, v največjih potrošniških centrah. V te baze bi lahko potem odpremljali velike količine, prav tako pa bi gospodarstvo imelo lepo sortirana skladišča jekla, ker bi se ostala manjša podjetja lahko oskrbovala. Sedaj to vprašanje postopoma rešujemo preko zvezne in republiške trgovinske zbornice. V sedanji ekonomski situaciji nastopa z vprašanjem prodaje zelo važen moment in sicer plačanje prodanih izdelkov. Da bi uspešneje reševali to problematiko, delamo v tesni povezavi z računovodstvom, s tem pa periodično pregledujemo spisek dolžnikov in določamo ukrepe, ki se jih poslužujemo proti slabim plačnikom. Kot enoten ukrep za vsa podjetja velja, da imamo od vseh bianco menično garancijo in če podjetja slabo poslujejo, potem menico prezentiramo in imamo na ta način določeno prednost v plačanju. Nadalje se poslužujemo tudi občasnih ustavitev dobave na posamezna podjetja, kakor tudi da manjšim podjetjem storniramo pogodbe in ne sklepamo več pogodb s takimi podjetji. S tako ostrimi ukrepi smo dosegli, da je povprečni rok plačanja med 25 in 30 dni, kar je še vedno preveč in bomo morali te ukrepe še bolj zaostriti.

Najvažnejša naloga prodajnega oddelka v bližnji prihodnosti je vsekakor že poprej omenjeno vprašanje zoženja števila direktnih koristnikov, določitev stalnega asortimana proizvodnje in minimalnih količin z namenom stabilizacije programov proizvodnje in dosege točnejših terminov dobave, kar bo vse skupaj nedvomno vplivalo na povečanje produktivnosti dela.

NAŠ IZVOZ

Čeprav v črni metalurgiji trenutno še ne obstoji problem plasmana, je vseeno začetek izvoznega poslovanja treba gledati v praktičnem razlogu viškov proizvodnje, ki se sicer neenakomerno toda trajno pojavljajo sedaj v enem, sedaj v drugem proizvodu.

Predvsem kritičen položaj smo dosedaj stalno imeli pri žebljih, katerih proizvodne kapacitete, gledano z jugoslovanskega stališča, znatno presegajo potrebe domačega tržišča. Celokupna proizvodna kapaciteta jugoslovanskih žebljarn znaša trenutno cca 22.000 ton letno. Domače tržišče od tega konsumira letno povprečno 14.000 ton. Za izvoz ostaja torej 8000 ton. V primeru, da izvoza ne bi bilo, je nujna posledica zmanjšanje proizvodnje in delna ustavitev obratov. Ta situacija se je pojavila v letu 1956 najbolj kritično, ko je po vsej Jugoslaviji bilo na zalogah 7000 ton žebljev, brez možnosti plasmana na domačem tržišču in so posamezne železarne že ustavljale proizvodnjo. Prirodno je, da so se v tej situaciji vse železarne usmerile na izvoz. In samo trenutni konjukturi na ameriškem tržišču 1956 leta se moramo zahvaliti, da je proizvodnja naših žebljaren ostala neokrnjena in so vsi viški našli plasman v inozemstvu po razmeroma ugodnih cenah. Izvoz žebljev je torej nujnost, če hočemo tudi v bodoče obdržati naše kapacitete polno zaposlene. Podobna situacija se pojavlja pri ceveh, ker je s proizvodnjo Železarne Sisak in Kumanovo porast na proizvodnji večji kot je potrošnja. Po nepopolnih podatkih nastaja v tankih ceveh že sedaj višek cca 5000 do 8000 ton, to predvsem pri železarnah Sisak in Jesenice, za katere bomo prej ko slej morali iskati plasman v inozemstvu. Vsled tega je tudi pri ceveh plasman edina pot, če hočemo obdržati zaposlene vse kritične kapacitete. Pri pločevini se je situacija od leta 1956 znatno spremenila. Preteklo leto smo imeli še velike količine prostih viškov v metrskih formatih debele pločevine kot rezultat nedognanosti tehnološkega procesa v valjarnah. To pločevino smo vsled težavnosti plasmana forsirano nudili za izvoz in v glavnem uspeli tako, da je v letu 1956 te vrste pločevine bilo izvožene več kot 1000 ton.

Za leto 1957 smo po takratnih perspektivah zaključili tudi 4500 ton teh formatov v Indiji. Z izboljšanjem delavne metode v valjarni debele pločevine odpade problem metrskih formatov, vsled tega tudi potreba po izvozu. Z ozirom na izredne potrebe našega ladjedelništva ter strojegradnje trenutno ni vprašanje plasmana pločevine na domačem tržišču, tako da smo skoraj popolnoma ustavili izvoz debele in tanke pločevine. Edino kolikor bi se v letošnjem letu pojavili morebitni viški v posameznih dimenzijah ali kvalitetah, bi jih poizkušali plasirati v izvoz, z namenom, da bi vzdržali stalno povezavo z obstoječimi poslovnimi vezami. Podobna situacija kot pri pločevini je tudi pri žici, katero smo izvažali v preteklosti samo v onem asortimanu, kjer se je od časa do časa pojavil višek. To je bil predvsem slučaj z nekaterimi debelejšimi dimenzijami žice navadne kvalitete. Nezadosten plasman se opaža v bodeči žici, za katero imamo neizkoriščene kapacitete, ker naš tip bodeče žice ne odgovarja zahtevam inozemskih interesentov. Naš

tehnični sektor študira možnosti izprememb asortimana na tipe, ki jih sprejmejo tuja tržišča (predvsem tipa LOWA). Za bodečo žico so veliki izgledi za plasman v na novo razvijajočih se kontinentih Afrike, Azije, Južne Amerike. Cena je zelo dobra, zato je prilagoditev proizvodnje in morebitno povečanje kapacitet priporočljivo. Plasman potom izvoza je za dolga leta zagotovljen. Pri tem je bodeča žica resnični finalni proizvod in eden najbolj rentabilnih žičnih proizvodov. Elektrode so v manjšem obsegu bile predmet izvozne dejavnosti od 1954—1955. V letu 1956 smo ustavili ponudbe vsled pomanjkanja na domačem tržišču. V letu 1957 se ponovno pojavlja vprašanje plasmana z ozirom na močno konkurenco Zagrebške tvornice elektroda. Zato smo obnovili ponudbe in tudi uspeli s prvimi plasmani. Pri elektrodah bo prej ali slej vprašanje plasmana na domačem tržišču. Vsled tega je potrebno pripravljati pot za izvoz večjih količin v prihodnjih letih. Kakor bodeča žica so tudi elektrode visoko vredni finalni proizvod, katerega plasman v inozemstvu daje visoko rentabilnost.

Profilov do sedaj nismo forsirali za izvoz. Kljub temu je prišlo do nekaj zaključkov v preteklih letih, ko smo izvozili v glavnem kvalitetni material. Kolikor bi nastopili morebitni viški pri profilih, potem bi pri izvozu poskušali samo z najbolj kvalitetnimi jekli, ki tudi v obliki profilov zagotavljajo rentabilnost. Za profile naj bi veljalo isto kot za pločevino, da jih namreč pri izvozu nudimo samo v primeru, kadar slučajno nastopajo proizvodni viški in to prav tako z namenom vzdrževanja poslovnih stikov z že osvojenimi tržišči. Z ozirom na proste kapacitete v luščenem jeklu se vodijo dogovori za plasman luščenega jekla v inozemstvu. V letu 1957 se je pojavil nov interesantni izvozni artikel — granulirana troska. Uspelo nam je zaključiti 30.000 ton za Italijo s tem, da je italijanski kupec (velika cementarna v bližini jugoslovansko - italijanske meje) zagotovil stalnost plasmana tudi za prihodnja leta.

Rezultati naše proizvodnje

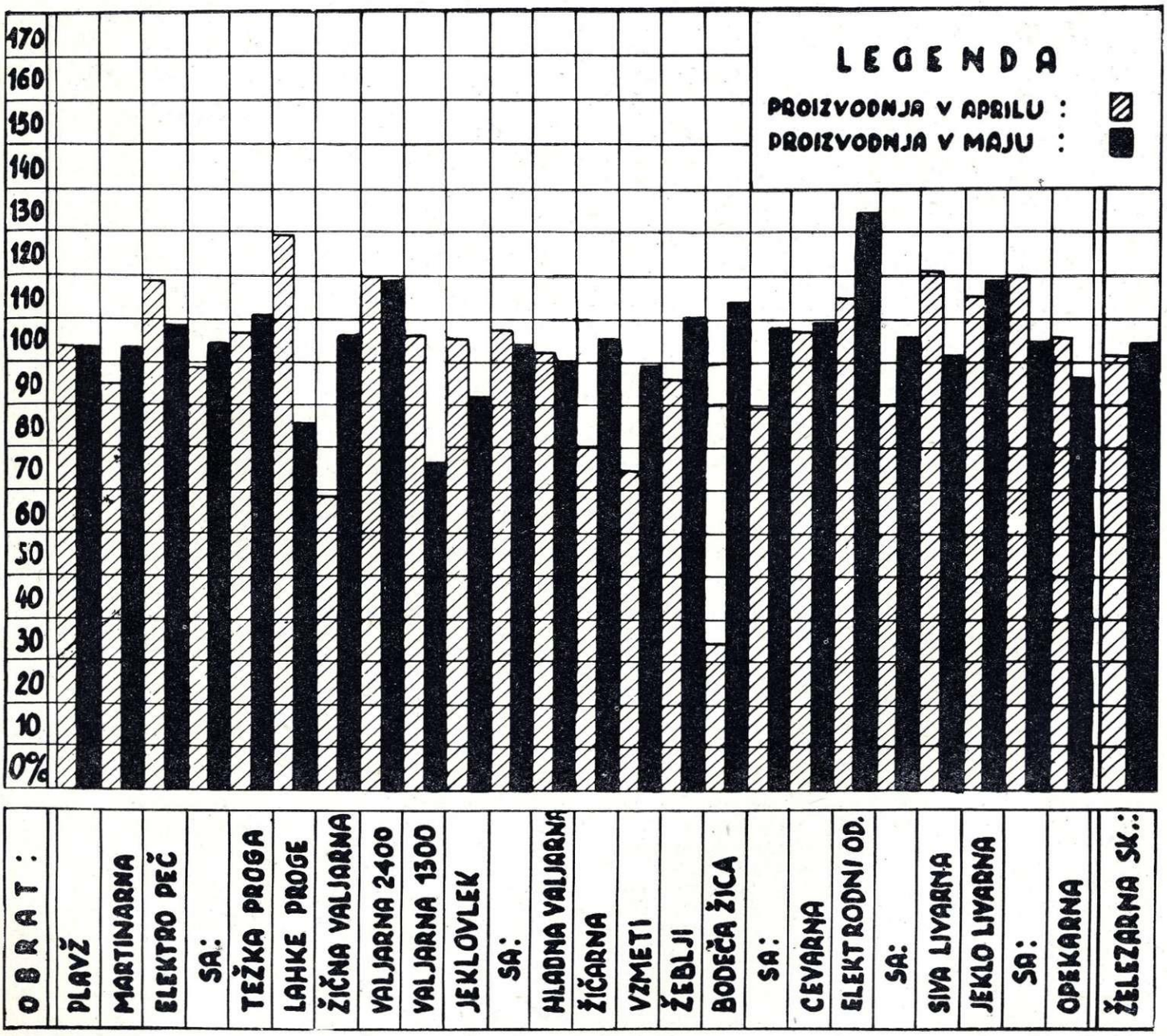

Sekretar podjetja tov. Janko Burnik poroča o splošnem sektorju

Foto Torkar

Uvodoma je tov. Janko Burnik, sekretar pri našem železarskem podjetju seznanil novo izvoljene člane Upravnega odbora z številom oddelkov, ki spadajo v delokrog splošnega sektorja, ti pa so naslednji:

1. Administracija
2. Pravna služba
3. Personalni oddelek
4. H T Z
5. Zaščitna služba
6. Vojaška evidenca
7. Komunalni oddelek
8. Garaža
9. Strokovna knjižnica in uredništvo Železarja

V nadaljevanju svojega poročila je obravnaval vsak oddelek posebej, tako da so bili člani novega UO podrobno seznanjeni z vsakodnevnimi problemi oddelkov. Ker je poročilo obširno, smo se odločili, da bralcem našega lista posredujemo le nekaj misli tov. sekretarja:

Kakor je povedal tov. sekretar v prvem delu svojega poročila, ko je obravnaval probleme s področja administracije, je v glavnem še vedno nerešeno vprašanje ustanovitve centralnega daktilografskega biroja. Vendar vse kaže tako, da bo potrebno v doglednem času to službo formirati. Drug tak problem, ki ga bo treba v doglednem času rešiti, pa je pomanjkanje pisarniških prostorov, to pa bo rešeno z adaptacijo bivše Kovačeve hiše in z dograditvijo novega upravnega poslopja, za katerega so idejni osnutki načrtov že v delu.

Poročevalec je zelo obširno govoril tudi o problemih naše pravne službe. Osebje, zaposleno na tem oddelku je obremenjeno, saj je bilo samo v prvih mesecih letošnjega leta do 9. maja 250 pravnih sporov ali 16 več v primerjavi z lanskim letom. V zvezi z veljavnostjo predvidenega pravilnika o disciplinskem postopku bo treba ustanoviti tudi grupna disciplinska sodišča. Zaradi tega bo treba povečati stalež oddelka naše pravne službe, kajti tovariši, ki so zaposleni na tem oddelku zaradi že omenjene obremenjenosti ne bi bili kos vsem nalogam.

Kakor ostali oddelki, tako obstoja pri oddelku HTZ vrsta problemov. Osnovna naloga zaposlenega osebja na tem oddelku pa je, krepiti preventivno službo in utrjevati socialno zdravstveno zaščito članov našega kolektiva. Uspehi tovarišev, ki vodijo delo na oddelku HTZ so vidni, če pogledamo gibanje obratnih nezgod v primerjavi z lanskim letom. Tako smo imeli v prvih mesecih letošnjega leta 280 obratnih nezgod ali 1,2% na stalež. Med tem, ko smo v istem obdobju v lanskem letu imeli kar 330 obratnih nezgod ali 1,5% na stalež. Zanimiva je tudi primerjava podatkov o izpadu dnin v istem razdobju; iz gornjega je razvidno, da smo imeli 50 nezgod manj ali 0,2 % na stalež, to pa pomeni, da je bilo 1009 izpadlih dnin manj.

Med najvažnejše naloge zaposlenega osebja na oddelku zaščitne službe sodi zavarovanje podjetja, s tem pa je tudi močno povezana disciplina stanujočih strank na območju tovarne. V okviru tovarniškega plotu še vedno stanuje 148 stanovalcev — družin. Ta problem bomo na Jesenicah zadovoljivo rešili le z gradnjo novega stanovanjskega bloka. Tako bo podjetje tudi v tem primeru dobilo zaključno celoto. Drug problem, ki je v našem kolektivu še vedno več ali manj v ospredju, pa je delovna disciplina naših sodelavcev. Ta ni ravno najboljša. Da je temu tako, navajamo v ilustracijo nekaj številk. V lanskem letu je bilo prijavljenih tatvin ljudskega in privatnega premoženja v skupni vrednosti 1,920.124 din, službo je zamudilo 2644 oseb s skupnim številom 4034 delovnih ur, v istem razdobju pa je bilo izdanih propustnic za razna opravila izven podjetja med delovnim časom z 6818 urami zamujenega časa itd.

V zvezi z delom naše gasilske službe pa poročilo tov. sekretarja navaja, da večjih problemov v tem oddelku ni, vsekakor pa bo potrebno opremiti nov gasilski dom po že obstoječih načrtih.

Dokaj široko področje dela imajo člani našega komunalnega oddelka. Tu primanjkuje predvsem vodstvenega kadra, kar velja tudi za podrejene enote, saj v sklop komunalnega oddelka spadajo: samski dom na Plavžu, kadrovski dom, z dvema barakama na Jesenicah, naselje Straža na Javorniku in Podmežaklji, dve baraki prevzeti od Železarne Nikšič skupno 212 sob z 712 posteljami. Predvideva se odkup barak Železarne Nikšič in Skoplje, kamor bi lahko namestili nad 100 samcev. Z ozirom na perečo stanovanjsko problematiko nastopajo težave ob vsakokratnem vseljevanju v novo zgrajene stanovanjske bloke. Doslej je bila praksa taka, da je naše podjetje kot investitor gradnje predlagalo zasedbo bloka in pri tem upoštevalo strokovnost prosilcev v zvezi z proizvodno problematiko. Stanovanjska uprava se poslužuje prioritetne liste prosilcev, ki je v mnogih primerih v nasprotju z interesi podjetja in na ta način izpada od rešitve strokovno tehnični kader. Stanovanjska uprava ob razdeljevanju novih stanovanj tudi ne upošteva dejstva, da imamo na Straži 27 družin, ki stanujejo v tamkajšnjih barakah, nekaj podobnega pa je tudi v baraki pred železniško postajo na Jesenicah, ki je last našega podjetja. Tudi v to

barako se je nasilno vselilo 23 družin, vsi člani našega kolektiva. Ta problem bo treba v najkrajšem času rešiti skupno z organi Občinskega ljudskega odbora Jesenice in to na podlagi obstoječih možnosti.

Člen 26. Uredbe o upravljanju stanovanjskih hiš (Ur. l. FLRJ št. 29 z dne 14. 7. 54) pravi:

V stanovanjskih hišah, ki so jih gospodarske organizacije ali zavodi sezidali za svoje delavce ali uslužbence, morejo pridobiti pravico do stanovanja samo delavci in uslužbenci teh organizacij ali zavodov, razen če ni s pogodbo med LO in kako organizacijo drugače določeno.

Takšna pogodba ali dogovor pri nas ne obstoja, razen v nekaj primerih izgrajenih blokov, kjer smo se ustmeno dogovorili o vselitvi posameznikov, ki niso člani našega kolektiva.

Doslej je praksa z dodeljevanjem stanovanj v našem fondu taka, da mi sicer predlagamo in sporočimo stanovanjski upravi svoje želje, pri čemer se upoštevajo proizvodne potrebe glede na strokovnost prosilcev stanovanj. Stanovanjska uprava pa vedno ne upošteva naših predlogov in sama določi naše delavce in usužbence, ki bi bili primerni za vselitev ter jim izdaja potrebne odločbe. Stanovanjska uprava se pri tem posluži prioritetne liste, ki jo je izdelala stanovanjska komisija za svoje območje. Jasno je, da tak prioritetni red ne more biti v skladu z že omenjenim 26. členom Uredbe, ki dovoljuje železarni, da sama razpolaga s svojimi stanovanji.

Železarna za sebe ne more ustvarjati nekega prioritetnega reda, ker vsak dan nastajajo nove potrebe po strokovni delovni sili, kateri je treba zagotoviti tudi stanovanje, posebno, če prihaja iz oddaljenih krajev.

V nasprotnem primeru ne bomo mogli nadomestiti strokovnjakov, ki so odšli iz našega podjetja, čeprav nam to nalagajo proizvodni in gospodarski interesi.

Prav bi bilo, da bi se v podjetju imenovala posebna stanovanjska komisija, ki bi imela nalogo, da redno rešuje stanovanjske probleme železarne za vse prosilce in stavi svoj predlog stanovanjski upravi, za izdajo formalnih odločb.

Že doslej imajo druge gospodarske organizacije na tak način urejeno dodeljevanje stanovanj, da se vedno upoštevajo predlogi podjetja. Takšna organizacija obstoji konkretno v Štorah, Trbovljah, Mariboru, Ljubljani, Sisku, Zenici itd.

Ni pa prezreti tudi sklepa stalne konference mest, ki predvideva, da se lahko ustanovi več stanovanjskih skupnosti z določenim številom stanovanj.

Ko je poročevalec govoril o problematiki našega komunalnega oddelka, je govoril tudi o menzah, ki obstojajo pri samskih domovih. Število abonentov v teh menzah se je v zadnjem času povečalo na 400. V zvezi z menzami je bilo govora tudi o prehrani delavcev-abonentov, ker se mora izboljšati, na osnovi ko je DS pri našem podjetju sprejel v tarifni pravilnik tudi vse osebje naših menz in s tem v veliki meri znižal režijo, ki bi jo morali plačati abonenti sami.

Prav poseben problem predstavlja vprašanje kuhanja hrane po sobah. To bi morali upravniki domov odpraviti z izvajanjem sklepa sekretariata, ki je bil že izdan, da so vsi stanujoči v posameznih domovih istočasno tudi abonenti v dotični menzi.

Kakor je bilo v poročilu tov. sekretarja poudarjeno, posebnih problemov v oddelku predvojaške vzgoje in vojaške evidence v lanskem letu ni bilo, razen če upoštevamo dejstvo, da je bilo prijavljenih nekaj obveznikov predvojaške vzgoje sodniku za prekrške pri ObLO Jesenice zaradi slabe udeležbe in nesodelovanja pri izvajanju nastavnega programa.

V zvezi z problematiko naše garaže je bilo povedano, da bomo v bližnji bodočnosti morali skrbeti za obnovo našega voznega parka. To velja za osebna vozila, tovornjake, zlasti pa še za avtobuse. Ob zaključku je tov. sekretar omenil še prizadevanje uprave našega podjetja, da se vzpostavi nove avtobusne proge na relacijah Begunje—Jesenice in Podbrezje—Jesenice. S tem v zvezi je bil že kratek razgovor s predstavniki avtoprevoznih podjetij, vendar bo prevoz naših sodelavcev iz službe in v službo omogočen šele takrat, ko bodo podjetja razpolagala z večjim številom avtobusov.

V poročilu, ki zajema problematiko naše strokovne knjižnice pa je bilo rečeno, da je obisk v knjižnici relativno majhen spričo obstoječega strokovnega kadra v železarni. V naši strokovni knjižnici imamo danes cca 4000 strokovnih knjig in nekaj nad 10.000 zvezkov (revije, časopisi in razne druge publikacije). Redno mesečno izhaja interni bilten v cca 100 izvodih, ki ga izdaja strokovna knjižnica z namenom, da tako seznanja strokovno osebje v železarni s svojimi novostmi. Kakor je povedal govornik, se v bližnji bodočnosti pripravlja adaptacija prostorov v Graščini, kjer je nameščena knjižnica, kar bo v veliki meri olajšalo njeno poslovanje.

V zvezi z urejanjem in izdajanjem lista »Železar«, pa je bilo v poročilu tov. sekretarja rečeno, da bi moral biti list predvsem informativno glasilo organov delavskega upravljanja, ki bi kolektiv naše železarne redno mesečno seznanjal s problemi v podjetju, v vsaki številki pa naj bi bil tudi po en ali več strokovnih člankov itd. V poročilu o problematiki našega glasila je bilo zlasti poudarjeno, da bi se morali izdatki za list, ki niso majhni, bremeniti na materialne stroške, ne pa na fond svobodnega razpolaganja, kakor je bilo to doslej pri nas v praksi. V ilustracijo navajamo primerjavo iz prejšnjih let. V letu 1955 80:20 in v letu 1956 70:30 (materialni stroški : stroški plačani iz sredstva svobodnega razpolaganja).

V zadnji številki našega lista smo obširneje poročali o volitvah v organe delavskega upravljanja v naši železarni. Na sliki: sodelavci iz žebljarne glasujejo na lepo okrašenem volišču

Foto Torkar

Šef personalnega oddelka tov. Viktor Brun poroča o kadrovski problematiki v podjetju

Foto Torkar

Na primopredajni seji UO je poročal tudi šef personalnega oddelka pri našem podjetju in posredoval članom novoizvoljenega upravnega odbora nekaj zanimivih podatkov s področja dela personalnega oddelka.

Iz poročila, ki govori o delu osebja na personalnem oddelku, je razvidno, da je področje dela na tem oddelku dokaj obširno in da se vodstvo tega oddelka ukvarja z ugotavljanjem številčnega stanja delavcev in uslužbencev v podjetju, kakor tudi s težavno problematiko delovne sile (fluktuacija in pomanjkanje delovne sile). — Nič manj težavna ni problematika delovnih invalidov, poklicnih obolenj in ženske delovne sile. Poleg teh problemov pa omenja poročilo še problematiko štipendiranja, sprejemanja delovne sile ter skrb za človeka.

Od cca 6700 zaposlenih v prvem tromesečju letošnjega leta, imamo v naši železarni 666 visoko kvalificiranih delavcev, dalje 3259 KV, od tega je 62 žena, 1739 PK, od tega 346 žena in NK 475 delavcev, od tega 159 žena.

Pri uslužbencih pa 124 V, od tega 1 žena, 229 srednjih uslužbencev od tega 64 žena in 230 nižjih uslužbencev od tega 199 žena.

Precejšnje število delavcev in uslužbencev še vedno nima ustrezajočih izpitov za delovna mesta, ki jih le-ti opravljajo, zato pa bo temu vprašanju v prihodnje posvečati več pozornosti, skrbeti pa bo treba za sestavljanje potrebnih programov izobraževanja itd. Bralce našega lista bodo zanimali tudi nekateri drugi podatki: Tako se n. pr. vozi iz službe in v službo 639 naših sodelavcev iz gornjesavske doline, 1004 delavci iz bohinjskega kota in 907 delavcev iz spod. savske doline, skupno 2550 naših sodelavcev, medtem ko v neposredni bližini tovarne stanujejo 3703 delavci ali 60 % in 462 uslužbencev, kar predstavlja 70 %. V našem podjetju imamo 4055 poročenih delavcev in 2740 samcev.

Nekaj nad 650 delavcev je v lanskem letu menjalo obrate, največ prosilcev za premestitev pa je bilo v obratih plavž, transportni odd., in šamotarna, najmanj takšnih primerov pa so zabeležili v obratih valjarn na Javorniku.

Znano je, da je fluktuacija delovne sile v naši železarni že nekaj let pereč problem, kar velja tudi za lansko leto in za prve štiri mesece v letošnjem letu. Tako je v lanskem letu izstopilo iz podjetja 1216 delavcev in 70 uslužbencev, letos v prvih štirih mesecih pa je izstopilo 368 delavcev, medtem ko jih je v istem razdobju vstopilo le 294.

Sodelavci, ki zapuščajo naše podjetje v glavnem utemeljujejo svoje izstope zaradi

a) pomanjkanja stanovanj

b) slabih delovnih pogojev

c) nizkih tarifnih postavk in

d) slabih odnosov.

Med najvažnejšimi vsakodnevnimi problemi pa je tudi pomanjkanje strokovnega kadra. Trenutno bi potrebovali 12 inženirjev metalurgije, 2 elektro inženirja, 2 strojna inženirja in 2 inženirja kemije, 2 ekonomista, 3 metalurške tehnike in 1 strojnega tehnika.

Iz dneva v dan je bolj pereča problematika delovnih invalidov in poklicnih obolenj. Delovnih invalidov imamo 200, medtem ko težja obolenja nastajajo predvsem v aglomeraciji visokih peči, v šamotarni in sivi livarni. Kakor zatrjuje tov. Brun v svojem poročilu, zahteva problem poklicnih obolenj konkretnih ukrepov in zaščitnih mer.

Nekaj podobnega kakor pri delovnih invalidih in poklicnih pa zaznamujemo tudi pri zaposlitvi ženske delovne sile, ki dela na 3 izmene. Pred dobrim letom dni je izšel odlok o ukinitvi nočnega dela za žene, tako da mora biti ta problem v naši železarni rešen do konca meseca junija. Od 96 žena, ki so bile zaposlene na 3 izmene, je ostalo nerešenih še 30 žena, poleg tega pa je na območju jeseniške občine 200 prošenj žena in deklet za dodelitev dela.

Kakor vsa druga podjetja tako tudi naša železarna štipendira študente, ki naj bi se po končanem študiju zaposlili v tovarni. Tako štipendira naše podjetje blizu 80 štipendistov, ki obiskujejo razne visoke in srednje šole v Ljubljani. Poleg navedenih štipendistov pa obiskuje delavski oddelek TSŠ na Jesenicah skupno 39 naših sodelavcev, prvi in drugi letnik mojstrske šole 84 sodelavcev, 6 članov našega kolektiva dela dopisni tečaj ESŠ, 2 uslužbenca pa privatno polagata izpit za ekonomsko srednjo šolo.

Iz gornjega poročila je razvidno, da skrb za kadre pri našem podjetju ni majhna in da imamo na Jesenicah zagotovljen kader.

Direktor MIŠ poroča o problemih strokovnega izobraževanja v podjetju.

Foto: Torkar

Direktor Metalurške industrijske šole, tov. Slavko Smolej, je v svojem kratkem poročilu seznanil novoizvoljeni upravni odbor železarne s problemi, ki tarejo MIŠ. Govornik je povedal, da te težave v glavnem obstojajo zato, ker finančna sredstva ne zadostujejo potrebam. Ker je to vprašanje doslej ostalo še vedno nerešeno, je tov. Smolej predlagal, naj bi se novoizvoljeni UO za zadevo zavzel, komisija za šolstvo in finančna komisija pa naj pripravita elaborat o navedenih problemih. Prav tako pa naj bi se člani OLO seznanili s to problematiko še pred zasedanjem OLO.

Tov. Slavko Smolej je v nadaljevanju svojega poročila predlagal, da bi UO kar največ pripomogel k rešitvi vprašanja o financiranju MIŠ, ker le-ta še nima potrjenega lastnega proračuna in je prav zaradi tega še vedno nerešeno vprašanje, kje dobiti potrebna finančna sredstva za razdelitev plač v prihodnjem mesecu. Naslednji predlog, ki ga je predlagal tov. Smolej pa je, da bi učencem v metalurških poklicih mesečno povišali plače v znesku 500 din in to v obliki razpona, da bi na ta način lahko nagradili posameznike po njihovi disciplinirani in po ocenah pri praktičnem pouku. S tem bi tudi povečali zanimanje za to vrsto poklicev pri kandidatih za vpis v MIŠ, učenci, ki se priučujejo v metalurških poklicih pa bi svoje delo opravili še bolj vestno. Vse kaže, da bo v doglednem času treba povečati tudi Internat MIŠ, s tem pa bi omogočili, da bi se letno priučevalo v naši MIŠ večje število učencev v metalurških poklicih kakor doslej, umesten pa je bil tudi predlog, da se razpiše interni razpis, tako da bi omogočili sprejem učencev v MIŠ, ki so uspešno opravili 2 nižji gimnaziji. Ob zaključku svojega poročila pa je tov. Smolej omenil tudi to, da še vedno ni jasno, kakšen bo položaj MIŠ v zvezi s predvideno šolsko reformo.

Poročilo o obratnih nezgodah za mesec april

Obrat	Nezgode						Izpad		
	Smrtne		Ostale		Skupaj		% nezgod na stalež	dni	ur	v din
	m	ž	m	ž	m	ž				
Visoke peči			3	—	3	—	0,8	80	640	42.957.—
Martinarna			7	—	7	—	1,3	164	1312	88.064.—
Elektropeč			2	—	2	—	2,2	49	392	26.311.—
Javornik I.			13	—	13	—	1,6	170	1360	91.283.—
Valjarna 2400			3	—	3	—	1,3	59	472	31.680.—
Javornik II.			8	—	8	—	2,0	87	696	46.716.—
Javornik IV.			—	—	—	—	—	—	—	—
Žična valjarna			3	—	3	—	1,5	34	272	18.257.—
Jeklovlek			—	—	—	—	—	5	40	2.685.—
Predelovalni			11	1	11	1	1,8	118	944	63.361.—
Cevarna			1	1	1	1	1,0	8	64	4.296.—
Elektrodni			1	—	1	—	0,8	4	32	2.148.—
Livarna			1	—	1	—	0,5	23	184	12.350.—
Šamotarna			1	—	1	—	0,5	40	320	21.478.—
Energijski			2	—	2	—	1,1	17	136	9.128.—
OTK			—	—	—	—	—	—	—	—
Mehanična			2	—	2	—	0,6	18	144	9.665.—
Konstrukcijska			3	—	3	—	1,5	7	56	3.769.—
Elektro delavnice			—	—	—	—	—	9	72	4.833.—
Gradbeni			3	—	5	—	1,3	76	608	40.803.—
Javornik III.			5	—	3	—	0,7	126	1008	67.656.—
Promet			3	—	2	—	1,0	14	112	7.517.—
Transport			2	—	—	—	—	—	—	—
Kapitalna			—	—	1	—	5,0	3	24	1.610.—
Garaža			1	—	—	—	—	—	—	—
Direkcija			—	—	—	—	—	—	—	—
Pomožna služba			—	—	—	—	—	—	—	—
Komunalni			—	—	—	—	—	—	—	—
MIŠ			—	—	—	—	—	—	—	—
Nabavni oddelek			—	—	—	—	—	—	—	—
Skupno:			75	2	75	2	1,1	1132	9056	607.848.—

Nezgod skupno: 77

ZAKLJUČKI

I. primo-predajne seje Upravnega odbora z dne 14. maja 1957

1. Za predsednika UO se je izvolilo tov. Ulčarja Jožeta.

2. Poročila direktorjev posameznih sektorjev, tehničnega, gospodarsko-računskega, komercialnega in splošnega se odobrijo, in sicer se smatrajo kot informativna.

3. Z ozirom na podana poročila se sprejmejo naslednji sklepi:

a) zaradi težav, ki nastajajo vsled neprekinjenega obratovanja v martinarni, je potrebno, da se preide na IV. izmeno in to predvsem zato, ker se ne more dopustiti, da bi padla proizvodnja oziroma, da bi se izkoriščanje peči poslabšalo. V zvezi s tem je potrebno, da martinarna izdela konkreten predlog o organizaciji IV. izmene z navedbo kvalifikacije novopostavljeih delovnih mest;

b) ker se je situacija s starim železom bistveno menjala z različno ceno grodlja in starega železa, naj se do nadaljnjega vodi režim razmerja, kakor je bilo določeno s prvotnim sklepom Udruženja Jugoslovanskih železarn. Problem naj se postavi na komisiji za komercialno službo pri UJŽ in se — ako je potrebno — postavi novo razmerje;

c) z ozirom na vedno večje zahteve tehnične kontrole je potrebno, da se čimprej pripravi predlog o nujni organizacijski dopolnitvi, ki naj vsebuje vse potrebne podatke za reorganizacijo oziroma reorganizacijske dopolnitve. Prav tako je treba predložiti UO predlog investicij za nabavo potrebne opreme za tehnično kontrolo. — Istočasno je treba pripraviti konkretno problematiko in predloge za dopolnitve obstoječega kadra;

d) UO sprejme in potrdi tretjo varianto predloga letošnje tranše, t. j. da znaša ostanek splošnega investicijskega kredita po pogodbi 779,810.000 dinarjev, ki se uporabi za dokončanje del po programu, in sicer tako, da se ta ostanek deli na leto 1957 in na plačila, ki bodo v letu 1958;

e) načelno se sprejme predlog tehničnega sektorja, da se izvede rekonstrukcija žarilne peči v valjarni 2400. V ta namen naj se pripravijo vsi potrebni elaborati in ekonomska dokumentacija;

f) za tranšo leta 1956 je po zakonu morala prispevati tudi OLO iz investicijskega sklada vsoto 238 milijonov din. OLO je sugeriral, da bi se ta kredit odplačeval v letu 1957 v višini 100 milijonov din, ostalo v naslednjih letih. UO je sprejel sugestijo OLO in pristal, da se sklene tozadevna kreditna pogodba z Okrajno Komunalno banko za najetje posojila 238 milijonov s 3 % obrestmi (ki je bil že dan) s tem, da se odplača 1. anuiteta v višini 100 milijonov v letu 1957. Sklep UO podpade potrditvi DS;

g) predlog tehničnega sektorja — kolavdacijska komisija je že formirana s tem, da gradbeni inšpektor pri ŽJ s še 3 člani kolavdira čimprej vse investicije, kar je trenutno v zaostanku. Rok okoli 5 mesecev;

h) v politiki napram grosistom je nadaljevati z zniževanjem njihovega števila;

i) predlog komercialnega direktorja glede rabata se sprejme, dokler ne bo rešeno vprašanje marže;

j) odobri se povišanje plač uslužbencem MIŠ-a po predloženem predlogu, katerega karakteristika in ocena po delavnosti in disciplini ter stimulaciji z ozirom na poklice bo merodajna;

k) ker problematika finansiranja MIŠ-a in ostalih strokovnih šol na Jesenicah ni še dokončno rešena, kakor tudi ni rešen pravni položaj teh šol, naj komisija za šolstvo in finančna komisija pripravita skupen elaborat o teh problemih, ki ga predložita UO, ta pa ga bo predložil članom OLO tako, da bodo spoznani s predlogom, ko se bo isti na seji OLO razpravljal;

l) odobri se nakup barak za nastanitev delavcev iz Železarne Nikšič in Železarne Skopje. Plačilo izvršimo iz fonda svobodnega razpolaganja za investicije, polovico letos, ostalo pa prihodnje leto.

4. Odobri se potovanje v inozemstvo zaradi investicije peči za toplotno obdelavo, in sicer ing. Marolt Milanu in Ručigaj Izidorju 7 dni v Nemčiji in 3 dni v Avstriji. Stroški potovanja gredo na račun UVI.

5. Direkcija pripravi predlog kot odškodninski zahtevek hiše Pretnar Alojza, Jesenice, Skladiščna ulica, iz rednega investicijskega programa.

6. Na kongres varilnih strokovnjakov se pošlje tudi ing. Knez in se s tem skrajša potovanje tovarišu Komljancu in Torkarju.

7. Finančno ekonomska komisija predlaga na prihodnjem zasedanju DS, da se odobri okvirna vsota za razdeljevanje manjših nagrad ter da kompotenco o razdeljevanju UO.

8. UO prevzame patronat nad pionirskimi organizacijami MoLO Jesenice in se s tem odreka patronat posameznim odredom.

9. Odobri se pogostitev poljske delegacije, in sicer s sprejemom na Reki in s spremstvom do Štor. Kot vodič in predstavnik ŽJ se določi ing. Arzenšek Ivan in od organov družbenega upravljanja tovariš Ulčar Jože.

10. V delegacijo za potovanje Savezne industrijske komore na Poljsko se določi tovariš ing. Arzenšek, ki je poverjen, da pregleda možnosti izmenjave strokovnjakov v okviru tehnične pomoči s Poljske.

11. Na prihodnjem zasedanju DS se objasni stanje tarifnega pravilnika.

Izvoljeni so novi člani

I. grupa: VISOKE PEČI

1.	Kosmač Vinko, delavec	256
2.	Jakopič Karel, delavec	251
3.	Grohar Peter, delavec	249
4.	Leskovec Franc, delovodja	237
5.	Perne Matevž, delavec	234
6.	Čufar Martin, delovodja	232
7.	Močnik Andrej, delavec	229
8.	Babnik Franc, delavec	223
9.	Vončina Franc, delavec	210
10.	Rovan Peter, delavec	207
11.	Zupan Franc, delavec	207

II. grupa: JEKLARNA

1.	Torkar Henrik, delovodja	399
2.	Čop ing. Stanko, uslužbenec	390
3.	Čufar Tomaž, delavec	375
4.	Ortar Rafael, delavec	357
5.	Meglič Janez, delavec	355
6.	Draksler Jože, delavec	352
7.	Žlebir Janez, delovodja	352
8.	Zupan Franc, delavec	352
9.	Zupan Cvetko, delovodja	348
10.	Pretnar Julij, delavec	342
11.	Tomazin Anton, uslužbenec	338
12.	Vidmar Maks, delavec	334
13.	Antič Jurij, delavec	328
14.	Žvan Ivan, delavec	327
15.	Ščerbič Štefan, delavec	322
16.	Suša Alojzij, delavec	306

ELEKTROPEČ

1.	Pogačnik Anton, delovodja	79
2.	Dreša Jože, delovodja	74
3.	Mrak Marjan, delovodja	59

III. grupa: PROFILNE VALJARNE
JAVORNIK I.

1.	Noč Janko, delovodja	492
2.	Kelih Pavel, delovodja	490
3.	Hostnik Miha, delavec	485
4.	Primožič Franc, delavec	482
5.	Uranič Franc, delovodja	480
6.	Resnik Janez, delavec	476
7.	Dolinar Milan, delovodja	478
8.	Zupan Anton, delovodja	475
9.	Podlipnik Mirko, delavec	474
10.	Žvan Ivan, delovodja	473
11.	Udir Vinko, delovodja	470
12.	Lakota Anton, delavec	462
13.	Fekonja Karol, delavec	459
14.	Pukelj Greta, delavka	449
15.	Mehadžić Mehmed, delavec	421

ŽIČNA VALJARNA

1.	Polak Janez, delavec	124
2.	Car Janez, delovodja	123
3.	Prešeren Franc, delavec	123
4.	Čufar Zdravko, delavec	108
5.	Ravnikar Franc, delavec	100

IV. grupa: PLOČEVINSKE VALJARNE
JAVORNIK II

1.	Smolej Ivan, delavec	286
2.	Tavčar Franc, uslužbenec	276
3.	Prešeren Franc, delavec	268
4.	Slamnik Polde, delavec	264
5.	Potočnik Franc, delavec	274
6.	Kogovšek Jože, delavec	257
7.	Kristan Marjan, delavec	257
8.	Tavčar Franc, delavec	247
9.	Ferjan Polde, delavec	203

VALJARNA 2400

1.	Kristan Franc, delavec	177
2.	Hribernik Avgust, delavec	139
3.	Radočaj Gojko, delavec	134
4.	Bizjak Maks, delavec	130
5.	Lipovec Ciril, delavec	129
6.	Ferjan Stanko, delavec	123
7.	Grašič Alojzij, delavec	117

JAVORNIK IV

1.	Urbanc Anton, delovodja	36
2.	Toman Anton, delavec	35

V. grupa: JAVORNIK-VZDRŽEVANJE
JAVORNIK III

1.	Zidar Jože, delavec	274
2.	Stare Milan, delavec	244
3.	Petelin Anton, delovodja	238
4.	Korošec Franc, delavec	220
5.	Strgar Ivan, delavec	215
6.	Veber Janko, delavec	211
7.	Perne Jože, delavec	204
8.	Palovšnik Jože, delavec	184
9.	Noč Anton, delavec	184
10.	Gašperlin Andrej, delavec	180
11.	Velušček Alfonz, delovodja	178

VI. grupa: PREDELOVALNI OBRATI

1.	Stenovec Vlado, delavec	370
2.	Cerkovnik Franc, delavec	362
3.	Jakopič Franc, delavec	360
4.	Mežnarc Anton, uslužbenec	357
5.	Sušnik Ivan, delovodja	355
6.	Svetlin Anton, uslužbenec	350
7.	Noč Albin, delovodja	348
8.	Lešnik Janez, delavec	344
9.	Može Anton, delavec,	341
10.	Rovan Vlado, delovodja	333
11.	Olah Alojzij, delavec	326

grupnih delavskih svetov

ŽEBLJARNA

1.	Rajhman Viktor, delavec	97
2.	Svetina Danica, delavka	77
3.	Zupanek Alojzij, delavec	68

CEVARNA

1.	Šket Franc, delavec	165
2.	Likovič Alojz, delovodja	164
3.	Eržen Franc, delavec	133
4.	Doles Anton, delavec	133

ELEKTRODNI ODDELEK

1.	Lipovšček Bojan, delovodja	79
2.	Ulčar Marjan, uslužbenec	78
3.	Babič Albin, delavec	78

JEKLOVLEK

1.	Vilman Jože, uslužbenec	101
2.	Rev Stane, delavec	81
3.	Luznar Stane, delovodja	70
4.	Markelj Slavko, delovodja	60

VII. grupa: ENERGIJA
ENERGIJSKI ODDELEK

1.	Sešek ing. Pavle, uslužbenec	169
2.	Repinc Matevž, delavec	157
3.	Rupnik Rado, delavec	153
4.	Stariha Stane, delavec	150
5.	Jelovčan Marjan, uslužbenec	150
6.	Bizjak Ivan, delavec	149
7.	Junež Martin, delavec	141
8.	Novak Zlatko, delavec	139
9.	Kalan Valentin, delavec	138
10.	Rugelj Vili, delavec	133
11.	Šubic Ciril, delavec	132
12.	Bizjak Ivan II., delavec	131
13.	Pogačar Valentin, delovodja	129

VIII. grupa: JESENICE-VZDRŽEVANJE
MEHANIČNA DELAVNICA

1.	Krušic Stanko, delovodja	222
2.	Legat Peter, delavec	216
3.	Čop Janez, delavec	200
4.	Gasar Marjan, delavec	179
5.	Mertelj Friderik, delavec	172
6.	Bernard Jože, delavec	148
7.	Pogačnik Jernej, delavec	148

KONSTRUKCIJSKA DELAVNICA

1.	Koren Anton, delovodja	141
2.	Kržišnik Vinko, delavec	127
3.	Pančur Rudolf, delavec	119
4.	Šolar Franc, delavec	117
5.	Ajster Franc, delavec	100

ELEKTRODELAVNICA

1.	Stenovec Janez, delavec	78
2.	Znidar Anton, delavec	75
3.	Narad Jože, delavec	73

GRADBENI ODDELEK

1.	Koželj Filip, delovodja	141
2.	Sušnik Vinko, delovodja	139
3.	Rupnik Ivan, delavec	130
4.	Jalen Feliks, delavec	121
5.	Reškovec Blaž, delavec	119
6.	Ropret Janez, delavec	114
7.	Komic Anton, delavec	106

IX. grupa: PROMET-TRANSPORT
PROMETNI ODDELEK

1.	Omejc Rudi, delavec	251
2.	Dobravec Jože, delavec	247
3.	Vidic Anton, delavec	247
4.	Gasar Franc, delavec	246
5.	Mertelj Kristo, delavec	244
6.	Robič Vinko, delavec	243
7.	Mesec Franc, delavec	239
8.	Razinger Ljubo, delavec	216
9.	Kramar Janez, delavec	209
10.	Lavtar Leopold, delavec	206
11.	Kristan Pavel, delavec	205

TRANSPORTNI ODDELEK

1.	Košir Drago, delovodja	157
2.	Markelj Franc, delavec	144
3.	Kobentar Franc, delavec	142
4.	Cimprič Rafael, delavec	136
5.	Pirc Anton, delavec	135

X. grupa: OPEKARNA

1.	Sodja Rudolf, delavec	159
2.	Sodja Albin, delavec	150
3.	Črv Jernej, delavec	147
4.	Bolka Franc, delavec	139
5.	Maver Stanko, delavec	137
6.	Drešar Valentin, delavec	137
7.	Inglič Ivan, delavec	134
8.	Sotlar Božo, delavec	127
9.	Kosmač Jože, delavec	125
10.	Zalokar Janez, delavec	121
11.	Bartolj Ivan, delavec	119
12.	Mulej Jože, delavec	117
13.	Jakopič Justa, delavka	106

XI. grupa: LIVARNE

1.	Hafner Jože, delavec	176
2.	Žagar Jakob, delavec	170
3.	Černe Ferdinand, delavec	167
4.	Torkar Franc, delovodja	167
5.	Dornik Ivan, delavec	165
6.	Smolej Miha, delavec	162
7.	Prezelj Anton, delavec	150
8.	Robič Janez, delavec	157
9.	Rabič Angela, uslužbenka	157
10.	Podobnik Stanko, delavec	155
11.	Rožič Maks, delavec	149
12.	Kralj Jože, delavec	149
13.	Košnik France, delavec	149

Tone Pintar, predsednik sindikalne podružnice

Pred polletno konferenco sindikalne podružnice železarne Jesenice

Šestega julija bo na Jesenicah polletna konferenca sindikalne podružnice v našem podjetju. Praksa je namreč v zadnjih letih pokazala, da je sklicanje takšne konference opravičljivo. Tokrat nas vodi edina misel, da pri izpolnjevanju gospodarskih in političnih nalog pregledamo dosedanje poslovanje, ugotovimo pomanjkljivosti in dosežene uspehe.

V času, ko se pripravljamo na našo polletno konferenco, imamo še vedno dovolj možnosti, da v drugi polovici letošnjega leta popravimo vse tisto, kar je bilo pomanjkljivega in nadaljujemo po tisti poti, ki je bila v prvi polovici uspešna. Tako bo polletna konferenca imela predvsem delovni značaj in bo prav zaradi tega omogočena široka in vsestranska razprava o perečih vprašanjih v podjetju in izven njega. Sprejeti zaključki bodo brez dvoma vplivali na hitrejše in bolj dosledno izpolnjevanje nalog v naslednjih mesecih.

Vsekakor je potrebno, da izboljšamo sindikalno delo v našem podjetju, saj moramo rešiti vrsto problemov, kakor to od nas zahteva delovni kolektiv in sedanji čas. Na konferenci bodo člani naše sindikalne organizacije razpravljali o napotkih in sklepih prvega kongresa delavskih svetov Jugoslavije, ki bo zasedal koncem meseca junija, hkrati pa bo konferenca postavila tudi določene probleme v zvezi z vprašanji delavskega in družbenega upravljanja, z namenom, da se le-ti čim preje rešijo.

S področja ekonomike podjetja, kadrovske politike, tarifnih vprašanj in produktivnosti dela pa je potrebno, da sindikalna organizacija tudi v bodoče prispeva svoj delež, kakor ga je doslej, čeprav ga je doslej manj, kot je bila njena dolžnost.

V organizacijskem pogledu bo konferenca obravnavala več vprašanj s področja delovanja sindikalnih odborov v obratih naše železarne. Konferenca bo še posebej poudarjala pravilno gledanje in skrb sindikalnih organizacij za dvig življenjske ravni našega delavca. Ugotavlja se namreč, da sredstva, ki jih kolektiv in sindikalna organizacija troši za organizacijo oddihov in izletov ter podpore članstvu, da ta sredstva niso najbolje in ekonomično izkoriščena. Konferenca bo morala prav zaradi tega odločno povedati svoje stališče, tako da bo vodstvo naše sindikalne organizacije v prihodnje lahko uspešno reševalo tudi te probleme. Sleherni član sindikalne organizacije bi moral biti kar najbolje seznanjen s celotno problematiko dela sindikalne organizacije, moral pa bi pri tem dajati tudi svojo pomoč.

Brez dvoma bomo morali na predvideni polletni konferenci posvetiti kar največ pozornosti tudi delu članov sindikalne organizacije v družbenem življenju izven tovarne. Naša dolžnost je, da tesneje povežemo koristi podjetja in komunalne skupnosti in da s kolektivnim delom kar največ prispevamo k boljšemu izpolnjevanju nalog, ki jih na terenu prav gotovo ne manjka. Takšna povezava je potrebna prav na vseh področjih družbenega življenja, pa naj bo to gospodarskega, političnega ali kulturno prosvetnega pomena.

Tako naj bo razprava in tudi sklepi polletne konference pravilen odraz stvarnega stanja pri nas in želja nas vseh, da bi delo v podjetju in izven njega čim hitreje ter dobro napredovalo.

Rekordna proizvodnja v novi pocinkovalnici tanke pločevine na Javorniku

Komaj dva meseca je minilo od takrat, ko je začela poizkusno obratovati nova pocinkovalnica na Javorniku, pa so bili doseženi že razveseljivi proizvodni rezultati. V prvih dneh meseca junija so delavci v tem novem oddelku valjarne na Javorniku dosegli celo redorden uspeh. Pri tem je treba poudariti, da zaradi povečanja količine pocinkane pločevine ni zaostajala kvaliteta, kajti prav v tem času se je v nemajhni meri zmanjšal odstotek II a pločevine.

Za dosego čim boljših proizvodnih rezultatov tekmujejo v medsebojnem tekmovanju delavci iz obeh izmen, zaposlenih v novi pocinkovalnici. Medtem ko je bila največja proizvodnja stare pocinkovalnice največ 1040 plošč v 8 urah, jih danes pocinkajo celo 1410 komadov. V stari pocinkovalnici so le malokdaj presegli proizvodnjo 10 ton v eni izmeni, v novi pocinkovalnici pa nekaj nad 18 ton, ali povprečno 100% več, kakor v prejšnjih časih, ko so delavci delali v zastareli pocinkovalnici; v primerjavi s pocinkovalnico v Železarni Smederevo pa se je proizvodnja pocinkane pločevine povečala kar za 200%.

Takšni rezultati dela cinkarjev na Javorniku so bili doseženi predvsem zaradi novih strojnih naprav, dalje zaradi novega načina dela in zamenjave ljudi ter izredne požrtvovalnosti vseh zaposlenih sodelavcev v tem oddelku.

Doseženi proizvodni rezultati v novi pocinkovalnici so seveda šele začetni, zato je pričakovati novih uspehov, ki prav gotovo ne bodo izostali, če bodo zaposleni sodelavci tudi v bodoče s takšno vnemo in pridnostjo delali pri strojih, kakor v prvih dneh obratovanja.

V zvezi z razpravo na zadnjem zasedanju DS o nabavi Hollerith strojev in pa zaradi nerazčiščenih pojmov, kakšen je sploh sistem IBM (Hollerith), je uredništvo »Železarja« naprosilo predstavnika IBM, tov. Čebaška, naj napiše nekaj o teh strojih in sistemu samem.

Sistem luknjanih kartic IBM (Hollerith)

Razvoj sistema luknjanih kartic

Moderna industrijska proizvodnja zahteva vedno več administracije za zasledovanje delovnih potekov, poslovnih primerov in izračuna rentabilnosti. Ker je mehanizacija v proizvodnji hitreje napredovala kot pa v administraciji je prišlo nujno do zastoja v točni evidenci in ažurnost. Tudi nesorazmerno hitro naraščanje administrativnega aparata ni moglo rešiti kritične situacije. Vedno več evidence se je prenašalo na proizvodni aparat in s tem obremenjevalo delavca pri stroju, ki taki nalogi tudi često ni bil kos.

Genialni zamisli Holleritha z izumom luknjanih kartic se imamo zahvaliti, da je mehanizacija v administraciji tako hitro napredovala. Lahko trdimo, da je danes v industrijsko razvitih državah že na nivoju industrijske mehanizacije. Pri desetem ljudskem štetju v ZDA leta 1880 je statističar Hollerith poiskusil spraviti nekaj podatkov o popisu prebivalstva na majhne kartončke-kartice in to v obliki luknjic, katerih vsaka je predstavljala nek pojem. Na primer za oznako moškega spola je vluknjal številko 1, za ženski spol pa 2 itd. Tako izluknjane kartice je nato sortiral na posebnem stroju, ki je imel vgrajen za vsako vrednost številke (1, 2, 3, ...) poseben števec. Števce je nato odčitaval in rezultate štetja zapisoval. (Glej sliko št. 1 Prvi električni stroj

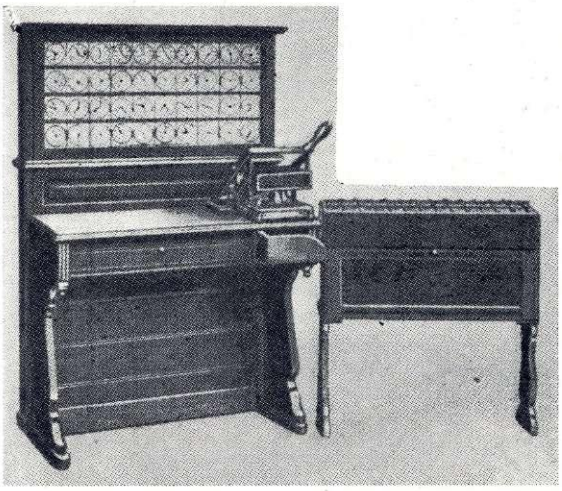

Sl. 1 **Tako je izgledal prvi stroj, ki so ga uporabljali leta 1880**

za sortiranje luknjanih kartic s števci in sortirnim zabojem iz leta 1880.) Seveda so bili to le eksperimenti, dočim so ta sistem v naslednjem desetletju, do 11. ljudskega štetja v ZDA leta 1890 že toliko izpopolnili, da so ga pri omenjenem popisu uspešno uporabljali. Prvotno so te stroje uporabljali le v statistične namene, pozneje, po letu 1910 pa jih je začela uvajati tudi industrijska evidenca. Danes si sodobne industrijske organizacije brez sistema luknjanih kartic sploh ne moremo zamisliti.

Luknjana kartica kot sredstvo za strojno obdelavo podatkov

Kakor je industrijska proizvodnja razdeljena na različne faze dela, n. pr. kos železa, ki ga hočemo obdelati, obdelujemo na različnih strojih za žaganje, vrtanje, brušenje, struženje itd., tako je tudi s podatki, ki jih hočemo strojno obdelati. Kot pripomoček za strojno obdelavo podatkov nam služi kartica kot matrica, na katero prenašamo podatke v obliki luknjic. Razdeljena je na deset vodoravnih in osemdeset navpičnih kolon, ki so označene s tekočo številko od 0 do 9, odnosno od 1 do 80. Ta kartica služi v poznejši fazi, ko je delo že uhojeno, tudi kot originalni dokument. S tem prihranimo mnogo papirja za tiskanje najrazličnejših dokumentov. Po pridobljeni luknjani kartici se prične strojna obdelava podatkov. Kartice najprej uredimo po nekem vrstnem redu. N. pr. delavce po osebnih številkah. To operacijo izvrši sortirni stroj. Po potrebi izvršimo na računskem stroju računske operacije. N. pr. delavčeve ure množimo z urno tarifo. V nekaterih primerih je potrebno, da izdelamo duplikate kartic (na duplicirnem stroju), ali pa da te kartice združimo z neko drugo skupino kartic, ki je po svoji funkcijonalnosti v neposredni zvezi (mešalni stroj). Ako želimo, da nam kartica služi kot dokument izluknjane kartice, interpretiramo, prevedemo v čitljivo pisavo, na interpretirnem stroju. Še le tako urejene kartice, ki so šle skozi različne faze strojne obdelave (luknjanje, sortiranje, verificiranje, računanje, mešanje, dupliciranje), obdelamo na glavnem stroju — tabelirki. (Glej sliko št. 2: Luknjana kartica kot središče strojne obdelave podatkov.) Ta stroj izpiše številčne in alfabetske podatke na konkretno predvidene obrazce ali tabele. Seveda lahko navedene operacije ponovimo poljubnokrat in tako izdelamo vse organizacijsko predvidene tabele in preglede. In tukaj je jedro prednosti strojne obdelave podatkov. **Enkratno zajeti podatki v obliki luknjic na kartici služijo za izdelavo takorekoč vseh tabel, pregledov in evidenc, ki jih sodobna industrijska organizacija zahteva.** Ta možnost ima tudi svojo slabo stran, namreč, če so osnovni podatki napačno zajeti (vluknjani v kartice), so razumljivo napačni tudi vsi izvedeni rezultati strojne obdelave.

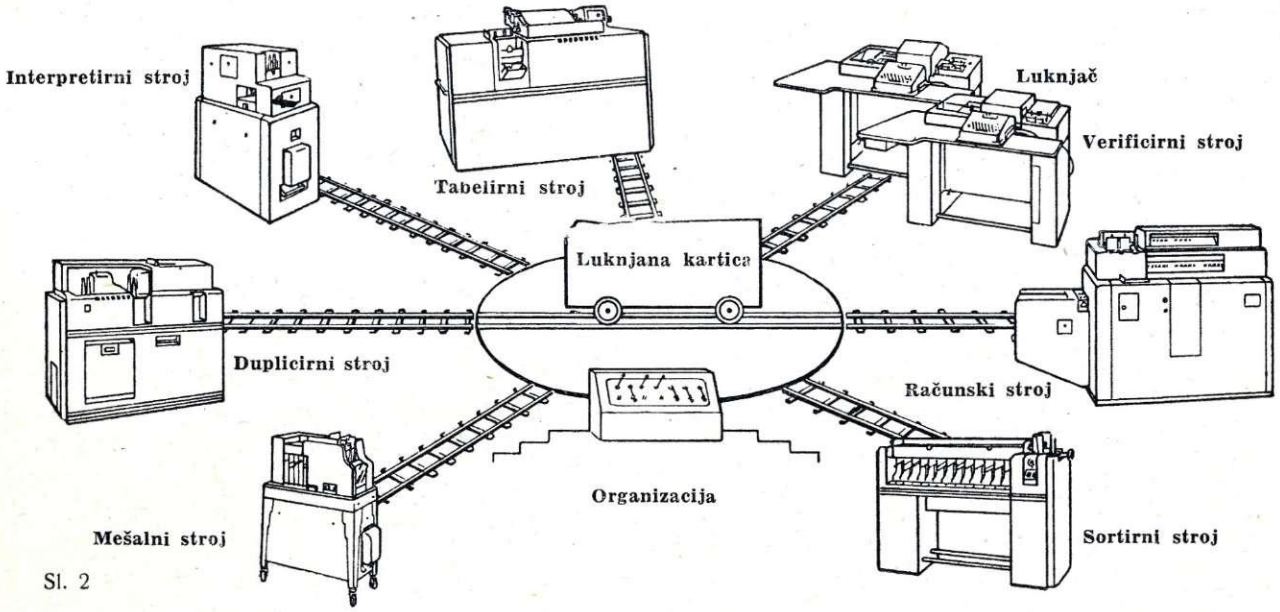

Sl. 2

Zmogljivost strojev sistema luknjanih kartic

Kot že omenjeno, je tako strojna obdelava podatkov vezana na različne vrste strojev (luknjalne, verificirne, sortirne, mešalne, tabelirne itd.), ki skupaj tvorijo garnituro. Ta garnitura je lahko z ozirom na potrebe in obsežnost podatkov različne kapacitete. V ilustracijo naj navedemo kapaciteto glavnega stroja tabelirke, ki daje končne rezultate in je njeno delo nekako primerljivo z ostalimi stroji. Moderni tabelirni stroj, kakršnega je naročila Železarna Jesenice, izpiše v eni vrsti 100 številk ali črk in to v 0,6 sekunde ter pri tem istočasno podatke grupira po predvidenih tabelah. Če primerjamo zmogljivost strojepiske, ki piše s hitrostjo 10.000 udarcev na uro, opravi to delo omenjeni stroj v eni minuti, torej v eni uri 600.000 udarcev. To je razumljivo le teoretična hitrost, ki pa je v praksi odvisna od sposobnosti operatorja in organizatorjev, ki to delo planirajo.

Primerjajoč stroške take garniture z ogromnimi zmogljivostmi strojev, vidimo prednosti uvedbe tega sistema. Seveda pa pri tem ne smemo upoštevati le finančni efekt, ker so stroji v stanju nuditi podatke, ki jih v finančnem efektu ne moremo izraziti. Popolne, točne in pravočasne informacije so često odločilnega pomena za podjetje.

Ustvarjanje iluzij, da z nabavo teh strojev odpadejo vse težave, je vsekakor nepravilno, kajti stroji še vedno zahtevajo vodstvo, katerega nudi lahko le človek. Poudariti moramo, da uvedba tega sistema zahteva še večje napore posameznikov, ki se pa seveda sčasoma drago poplačajo.

Stanje sistema luknjanih kartic v Jugoslaviji

Prve poskuse strojne obdelave podatkov po sistemu luknjanih kartic zasledimo že v stari Jugoslaviji. Tako je Zemljoradnička zadruga v Beogradu obdelovala statistične podatke članstva na garnituri servis pri podjetju IBM v Beogradu. Pozneje je tako garnituro zakupilo Ministarstvo za trgovino in Ministarstvo za saobraćaj v Beogradu. Seveda so dela na teh strojih bila le statističnega značaja, ker se je pravi razmah industrijske evidence pričel šele po vojni. V večjem obsegu je bil ta sistem uporabljen pri popisu prebivalstva v Jugoslaviji leta 1948, ko so bili doseženi rezultati v času, po kvaliteti in obsegu, kakor še nikoli doslej. Nekoliko zmanjšane garniture so Statistični zavodi obdržali še po popisu in opravljajo na njih pretežni del statistične službe. Tudi Narodne banke po republikah imajo te stroje, ki pa so do danes izkoriščeni le za razne evidence, dočim na področje bančne operative (plačilni promet) še niso prodrli, dasiravno v inozemstvu že dalj časa opravljajo izključno vse bančne posle s temi stroji.

V industriji imajo lastne garniture Titovi zavodi Litostroj, TAM Maribor in Iskra Kranj v Sloveniji in Fabrika Kablova Svetozarevo v Srbiji. Železarna Jesenice je kot prva tovarna iz panoge železarstva uvidela potrebo po nabavi takih strojev in je seveda na tem področju pionir. Resne interese za nabavo teh strojev pa ima še več tovarn v Jugoslaviji.

V kakšne namene služijo ti stroji

Lahko trdimo, da ni področja obdelave podatkov, kjer se ti stroji ne bi z uspehom uveljavili. Potrebe posameznih podjetij so različne in temu primerno tudi različno angažiranje strojev. Vsekakor bo neko podjetje pričelo uvajanje strojne obdelave podatkov tam, kjer smatra, da je situacija najbolj kritična. Nikakor pa to niso zgolj knjigovodski stroji; nasprotno, ob dobri organizaciji dobimo knjigovodske podatke kot stranski proizvod strojne ob-

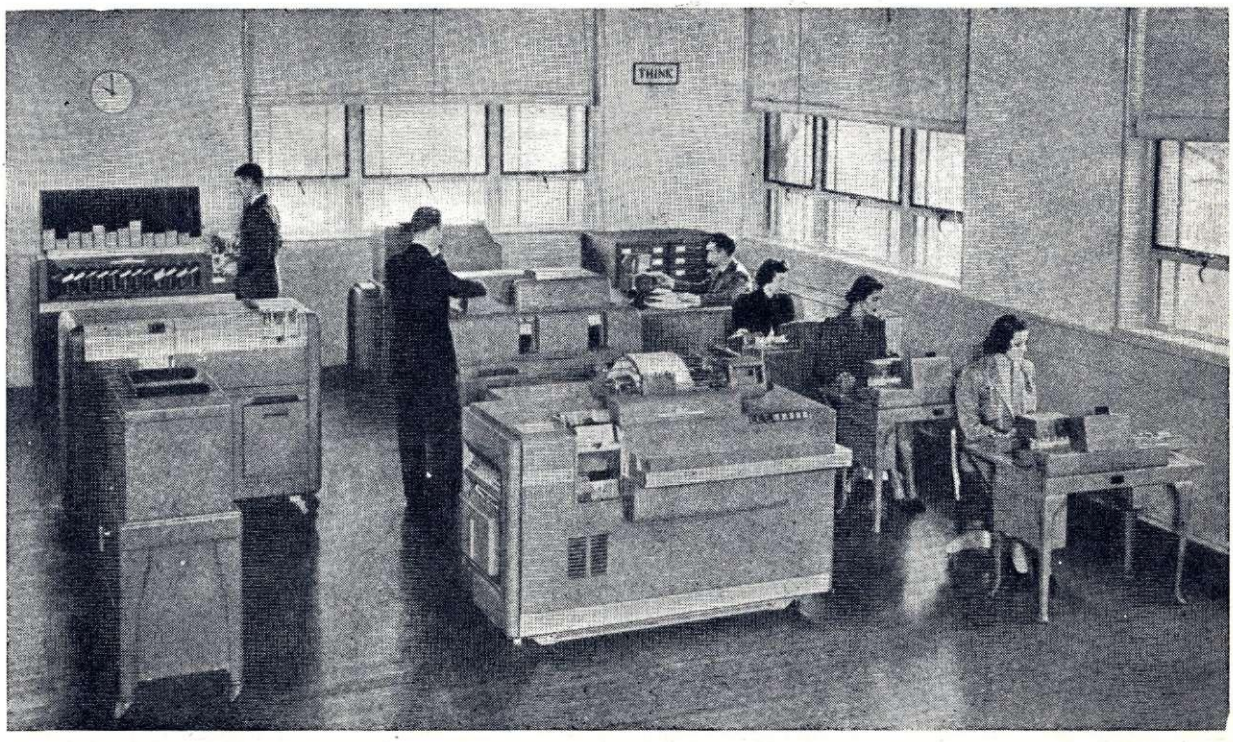

Sl. 3 **IBM stroji kakršne bomo dobili tudi v naši železarni**

delave. (Glej poglavje o kartici.) Ker je knjigovodska organizacija vsa leta po vojni uživala posebno pozornost, lahko trdimo, da je danes v večini podjetij že zadovoljiva. Potemtakem je pričakovati, da bodo stroji uporabljeni v prvi vrsti za pripravo dela, tehnično evidenco, komercialno službo, personalno evidenco itd. S temi stroji nameravamo nuditi vsem sektorjem zanesljive instrumente za pravočasno in uspešno poseganje v celokupni proces proizvodnje.

Stanje predpriprav za uvedbo strojne obdelave podatkov v Železarni Jesenice

Uvedba sistema luknjanih kartic zahteva dosledno organizacijo podjetja. V ta namen se tovarna pripravlja že nekaj let. Potrebno je urediti šifrante (številčne oznake) za stroškovna mesta, stroškovne vrste, material na skladišču, izdelke in polizdelke, osnovna sredstva itd.

Podjetje je že poslalo na specializacijo tehnika, ki bo te stroje vzdrževal, pa tudi nekaj oseb za upravljanje s stroji je že na praksi pri podjetjih, ki že imajo te stroje. Tako bo olajšano uvajanje na garnituri, ki prispe v tovarno predvidoma v tem poletju.

Tudi poslovni prostori za to garnituro so že predvideni, in sicer v »Kovačevi« zgradbi nasproti upravnega poslopja, ki bo adaptirano takoj, čim se preselijo stranke v novo zgrajene stanovanjske bloke.

SKLEPI

II. rednega zasedanja CDS Železarne Jesenice z dne 3. junija 1957

1. Delavski svet smatra za potrebno, da se čimprej sestavi nepopolna IV. izmena v martinarni, da bo na ta način martinarna lahko nemoteno obratovala in maksimalno izkoristila vse proizvodne možnosti.

2. Sprejet je predlog kolegija, da se vsled pomanjkanja vložka, delovne sile in neizkoriščenih dopustov poedini oddelki plansko ustavljajo s tem, da delavstvo koristi kolektivne dopuste. Žaželeno pa je, da je teh primerov čim manj.

3. Komisija za strokovno šolstvo skupaj z organizacijsko komisijo obdela predlog finansiranja Metalurške industrijske šole, napravi elaborat, ki ga skupaj z Upravo podjetja pošlje na ObLO, Oddelek za prosveto. Rok 1 mesec.

4. Uprava podjetja sestavi predlog družbenega plana, ki ga predloži v potrditev Delavskemu svetu podjetja. Rok 1. julij.

5. Takoj po razčiščenju spornih vprašanj po zaključnem računu z OLO-jem se skliče izredno zasedanje Delavskega sveta, kjer se bo reševalo vprašanje o delitvi sklada za prosto razpolaganje.

V dnevnem časopisju se razglasi, da Železarna Jesenice ne sprejema prošenj za podporo raznim društvom, ker ne razpolaga s potrebnimi sredstvi.

6. Uprava podjetja se zadolžuje, da zavzame ostrejše in določnejše stališče do odobravanja nadur.

7. Upravnemu odboru se da na razpolago znesek 1,000.000 din, ki ga bo uporabil za razne nagrade in priznanja članom našega kolektiva. Sredstva gredo iz fonda plač. Upravni odbor je dolžan Delavskemu svetu poročati o koriščenju dodeljenega zneska.

8. Organizacijska komisija pripravi do naslednjega rednega zasedanja predlog, v katerih primerih se članom raznih društev dovoljuje izredno plačan dopust. Odobravanje izredno plačanega dopusta naj bi prešlo v kompetenco Upravnega odbora, da bi se s tem razbremenil DS.

Odobri se izredno plačan dopust 19 članom našega kolektiva — sekretarjem osnovnih organizacij, ki so se udeležili seminarja v dneh od 28. do 31. maja t. l.

9. Z manjšimi spremembami in dopolnitvami se potrdijo komisije pri CDS in Združenju jugoslovanskih železarn. Njihova mandatna doba traja isto obdobje kot za Delavski svet.

10. Delavski svet se strinja z najetjem posojila pri ObLO Jesenice v zvezi z odkupom barak Nikšiča in Skopja s pripombo, da se sestavi strokovna komisija in realno oceni vrednost barak.

11. Sprejme se predlog Upravnega odbora, da se učencem Metalurške industrijske šole povišajo mesečne nagrade. Veljavnost povišanja od 1. septembra dalje oziroma z novim šolskim letom.

12. Na predlog Tarifne komisije se v celoti sprejme poročilo Upravnega odbora o postavitvi novih delovnih mest.

13. Uprava podjetja je dolžna obvestiti kolektiv, kako je z nabavo delovnih oblek.

14. Z izplačevanjem po II. ocenitvi se počaka toliko časa, da pride do dokončnega sporazuma med oblastnimi forumi in železarno. Delavski svet se ponovno sestane med 15. in 20. junijem, ko naj bi izdali dokončne sklepe o izplačilu po II. ocenitvi.

Poročilo o obratnih nezgodah za mesec maj

Obrat	Nezgode					Izpad		
	ostale		skupaj		%	dni	ur	v din
	m	ž	m	ž				
Visoke peči	3	—	3	—	0,8	85	680	48.783.—
Martinarna	11	—	11	—	2,1	128	1024	73.462.—
Elektropeč	1	—	1	—	1,1	5	40	2.869.—
Javornik I.	13	—	13	—	1,8	168	1344	96.419.—
Valjarna 2400	1	—	1	—	0,4	38	304	21.809.—
Javornik II.	1	1	1	1	0,5	85	680	48.785.—
Javornik IV.	1	—	1	—	1,6	7	56	4.017.—
Žična valjarna	3	—	3	—	1,5	46	368	26.400.—
Jeklovlek	1	1	1	1	1,6	3	24	1.723.—
Predelovalni obrat	2	1	2	1	0,4	107	856	61.409.—
Cevarna	1	—	1	—	0,5	9	72	5.165.—
Elektrodni oddelek	—	—	—	—	—	—	—	—
Livarna	2	—	2	—	1,0	8	64	4.591.—
Šamotarna	2	—	2	—	1,0	17	136	9.758.—
Energijski oddelek	3	—	3	—	1,6	19	152	10.904.—
OTK	1	—	1	—	0,6	1	8	574.—
Mehanična delavnica	3	—	3	—	1.0	15	120	8.608.—
Konstrukcijska delavnica	2	—	2	—	1,0	8	64	4.591.—
Elektro-delavnica	—	—	—	—	—	—	—	—
Gradbeni oddelek	2	—	2	—	0,9	21	168	12.053.—
Javornik III.	4	—	4	—	1,0	22	176	12.626.—
Promet	4	—	4	—	1,0	69	552	39.600.—
Transport	1	—	1	—	0,5	5	40	2.869.—
Kapitalna	1	—	1	—	1,8	9	72	5.165.—
Garaža	—	—	—	—	—	—	—	—
Direkcija	—	—	—	—	—	—	—	—
Pomožna služba	2	—	2	—	1,6	9	72	5.165.—
Komunalni oddelek	—	—	—	—	—	—	—	—
MIŠ	—	—	—	—	—	—	—	—
Nabavni oddelek	—	—	—	—	—	—	—	—
Skupno	65	3	65	3	1,0	884	7072	507.245.—

Nezgode na poti v in iz službe: 9 nezgod, 94 dni, 752 ur.

Skupno nezgod: 68.

Pokojni livarski mojster Franc Torkar je bil pred petimi leti sprejet skupno z drugimi livarji pri predsedniku republike tovarišu Josipu Brozu Titu

Franc Torkar - livarski mojster in svetovalec je prerano umrl

77-letni livarski mojster Franc Torkar spada med tiste ljudi, ki so s svojim dolgoletnim in požrtvovalnim delom napravili veliko koristnega dela v prid skupnosti. Samo v naši železarni je delal polnih 50 let. V tem razdobju se je uvrstil med ljudi, ki so veliko prispevali k uspešnemu delu v livarstvu. Zaupana so mu bila velika dela, kakršna nek kolektiv lahko opravi uspešno le pod izkušenim strokovnim vodstvom. Od številnih del naj omenimo odlitek pogonske gredi za Cinkarno Celje, dalje velika valjčna stojala za novozgrajeno valjarno 2400, ki mu bodo trajen spomenik. Vedno je hrepenel po znanju, ki si ga je v veliki meri pridobil v Plznu na Češkem in v drugih livarnah. To znanje je znal koristno prenašati na svoje sodelavce v livarni. Ime Franceta Torkarja je z našim železarskim razvojem tesno povezano, saj je bil prvi avtogenski varilec, ne samo pri nas v železarni, temveč sploh v Jugoslaviji, začel pa je kot prvi vlivati jeklolitino, ki pa je tudi soustanovitelj železarskega muzeja na Jesenicah.

Po prvi svetovni vojni je bila pri takratni Kranjski Industrijski družbi zares kritična situacija in to predvsem finančna, kajti posebno livarni je primanjkovalo naročil. Pod njegovim vodstvom so vlivali zvonove, kar je bil takrat edini možni izhod, sicer bi morali delo ustaviti.

S svojim neumornim delom se je pokojnik uveljavil ne samo pri nas v železarni, pač pa so ga dobro poznali tudi livarji v drugih livarnah, posebno pa v Železarni Ravne na Koroškem, kjer je bil v zadnjih letih tudi strokovni svetovalec tamošnjih livarjev, bil pa je prvi častni član livarskega društva Slovenije. V decembru 1952 se je udeležil prvega kongresa livarjev Jugoslavije, prav tako pa je bil tudi v delegaciji, ki jo je sprejel predsednik FLRJ tov. Tito, ZIS pa ga je nagradil z denarno nagrado.

Franc Torkar je umrl dne 16. maja 1957, zadet od srčne kapi. Na zadnji poti ga je spremilo veliko število njegovih dolgoletnih sodelavcev, znancev in prijateljev, svoje delegacije pa so poslali tudi ravenski železarji in kovinarji iz Litostroja. Ob odprtem grobu se je v imenu naših livarjev poslovil od pokojnika tov. Radi iz sive livarne, ing. Fettich v imenu društva livarjev LRS in tov. Florjančič, zastopnik delovnega kolektiva Železarne Ravne na Koroškem. Slovenski livarji so s smrtjo tov. Torkarja izgubili izkušenega strokovnjaka in požrtvovalnega sodelavca na tem področju.

Slava njegovemu spominu!

Naši gasilci so praznovali

Pred 75 leti je bila ustanovljena Prostovoljna industrijska gasilska četa Železarne Jesenice

Predsednik UO PIGO tov. Ceh dr. Milan pozdravlja gasilce in goste

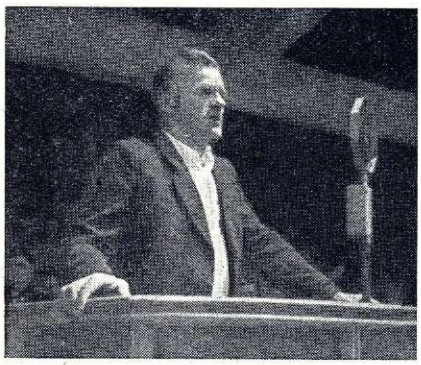

Eden od starejših gasilcev in predsednik ObLO Jesenice je prejel značko za 20-letno delo

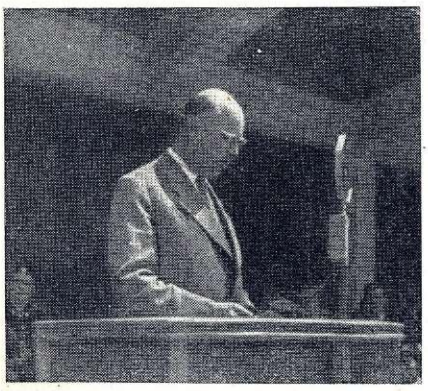

Tov. Rozman Franc, predstavnik TNZ LRS, čestita našim gasilcem ob njihovem jubileju

V nedeljo, 2. junija, je delovni kolektiv Železarne Jesenice praznoval 75-letnico ustanovitve svoje industrijske gasilske čete. Na ta jubilej smo upravičeno ponosni, ker se je z leti obstoja povečala tudi dejavnost naše gasilske čete. Ta jubilej je praznik jeseniške Železarne, zlasti pa še praznik dela naših gasilcev.

Prav je, če se ob tem pomembnem prazniku spomnimo prehojene zgodovinske poti, saj spada naša industrijska gasilska četa med najstarejše pobudnike te človekoljubne organizacije. Ozrimo se nazaj na zgodovino, na katero lahko zremo s samozavestjo in ponosom, zakaj malo je društev, ki so v teh letih tako napredovala kot naše.

Gasilstvo se je v Sloveniji začelo razvijati pred dobrimi 85 leti. Za dosego sedanjega stanja in izpopolnitve v naši četi pa je bilo potrebnih 75 let.

Industrijska gasilska četa Železarne Jesenice je bila ustanovljena v fužinarskem Bohinju, kjer je bila gasilska pomoč često potrebna. Neposredni povod za ustanovitev čete je bil požar v skladišču oglja. Ljudje so želeli obvarovati svoj dom, delo in kruh in so zato še isti dan ustanovili gasilsko četo. Četa bohinjskih fužinarjev je bila ustanovljena leta 1882. Njen ustanovitelj je bil sin inženirja Böckela, ki se je kot mlad študent seznanil z ustrojem gasilskih čet v Ljubljani. Prvi poveljnik te čete je bil Matevž Bevc, orodjar pa Nikolaj Bernard. Uradno je bila ustanovitev fužinarske požarne brambe potrjena leta 1884. Njen načelnik je bil ing. Leopold Böckel. Istega dne je mlada boh. četa že dobila prvo pohvalo. Kazno je, da je bila ta fužinarska požarna bramba premalo izvežbana in opremljena, zakaj l. 1890, 8 let po ustanovitvi, je požar do tal upepelil bohinjske fužine. Ta dan, 18. oktober 1890, je pomenil za železarski Bohinj prelomnico, zakaj fužine so pogorele in nihče več jih ni obnovil. Več kot 300 ljudi je ostalo brez dela in zaslužka. Nato so se železarski obrati osredotočili na Jesenice. Tu so našli boh. železarji svojo zaposlitev. Za bohinjskimi Železarji se je na Jesenice preselila tudi fužinarska bramba. Ustanovitev gasilske čete na Jesenicah je pospešil požar na Stari Savi. Oktobra 1891 je bila pod vodstvom ing. Pehanija ustanovljena gasilska četa jeseniške Železarne. Četa je štela sprva le 23 članov, toda ko je tovarna preskrbela četi potrebno opremo, se je število članov dvignilo na 40. Uvedena je bila redna dnevna in nočna gasilska čuvajska straža. Kmalu po ustanovitvi jeseniške gasilske čete, je bila ustanovljena gasilska četa tudi v tovarni na Javorniku. Njen prvi poveljnik je bil Janez Peterman. Leta 1901 je poveljstvo jeseniške gasilske čete prevzel ing. Haas. V tej dobi so jeseniški gasilci uspešno kljubovali požarom. Nesreča pa ni počivala. Leta 1906 je nastal večji požar, ki je uničil precej obratov. Gasilci so bili takoj na mestu, toda zaradi januarske temperature so bili hidranti zamrznjeni in hitra pomoč nemogoča. Ta požar je bil gasilcem opozorilo in spoznanje, da nikoli niso dovolj budni. Po požaru je poveljstvo prevzel Anton Lukman, ki je dosegel zbližanje jeseniških in javorniških gasilcev. Po prvi svetovni vojni je leta 1922 prevzel poveljstvo Franc Poženel in je 10 let uspešno deloval s svojimi gasilci. Njega je izpodrinil Karl Lukman. Ostal je poveljnik, dokler ga kot zagrizenega nacista leta 1942 niso likvidirali partizani. Za njim je poveljstvo prevzel personalni šef bivše KID, Bernhard Anton. V tem času ni bilo večjih požarov, razen 1937. leta, ko je pogorela modelna mizarna. V tem letu je zaradi

Gasilski odred v naši železarni praznuje 75-letnico svoje ustanovitve

potreb dela na visokih pečeh tovarna uvedla poklicno gasilsko enoto, katera letos slavi dvajsetletnico svojega obstoja. V času med obema vojnama je naša gasilska četa sodelovala pri številnih požarih v bližnji in daljni okolici in skrbela za povezavo s ostalmi gasiskimi četami na Gorenjskem in Koroškem. Nadaljnji razvoj gasilske dejavnosti v gorenjskem železarskem kotu je prekinila druga svetovna vojna. Mnogi gasilci so junaško žrtvovali svoje življenje za svobodo, napredek in lepšo podočnost delovnih ljudi.

Razvoj gasilstva iz leta v leto narašča. Gasilska četa je s svojimi člani pripravljena vsak trenutek vsakomur pomagati v nesreči, zakaj naše geslo velja naši socialistični skupnosti, katere delovne domove, zgrajene z našimi žulji, želimo obvarovati.

Četo je od leta 1945 do 1948 vodil še tov. Gorjanc Janez, bivši obratovodja v kotlarni, do 14. januarja 1949 pa tov. Miovič Ljubomir. Navedenega dne je prevzel poveljstvo sedanji poveljnik.

Po osvoboditvi zaznamujemo posebno izredno dejavnost vseh članov čete, ko so s prostovoljnim delom pripomogli k ureditvi tlačnega vodovoda in vodnih bazenov v tovarni na Jesenicah, Javorniku in Blejski Dobravi. S tem v zvezi pa povežimo ravno sedanji primer, ko postavljajo visokotlačne hidrante v novih predelovalnih obratih v Hrenovci in pa celo izven naše tovarne, po Delavski ulici do letnega gledališča v Ukovi. V tem okolišu je bila požarna varnost zlasti glede na važnost stavbe Mestnega gledališča in pa stanovanjskih hišic ob Aljaževi in Tomšičevi ulici ter Ukovi, zlasti v poletnem času zelo kočljiva. Četa si je s tem zagotovila preskrbo z vodo na vseh strategično važnih mestih ter tekom dvanajstih let po osvoboditvi mnogo pridobila tudi na tehnični opremi.

Danes smo pomanjkljivi le še v lestvah, ročnikih za meglo ter avtomobilih. Rešiti bo treba vprašanje koncentracije gasilcev v neposredno bližino podjetja, to se pravi zgraditi bo treba gasilske »četvorčke« na že določeni in odobreni lokaciji. Prepričani smo, da bomo do naslednje naše proslave že povsem moderno opremljeni in bomo stanovali že v skupnem naselju. To je važno zlasti zato, ker še tako izvežban gasilec ne koristi nič, če ni v primeru nesreče dosegljiv. Vodstvo in tudi sami člani pa skrbe za to, da se ne usposobijo samo strokovno, ampak tudi za kulturno prosvetno in politično vzgojo.

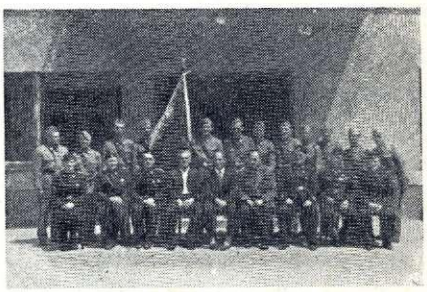

Na sliki: odlikovani gasilci z gasilskim praporom v sredini. — V ospredju pa so: Glavni direktor Železarne tovariš Milan Kristan, tehnični direktor ing. Rebek Konstantin, predsednik ObLO Jesenice tov. Maks Dolinar in poveljnik PIGO tov. Novak Gregor

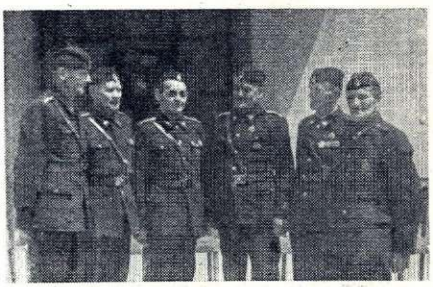

Na lepi jubilejni slavnosti je bilo odlikovanih 6 dolgoletnih in požrtvovalnih gasilcev, ki so prejeli odlikovanje Gasilske zveze LRS III. stopnje. Od leve proti desni stojijo: Langus Janko, (20 let gas. službe), Lašin Peter (18 let gas. službe), Golob Viktor (40 let gas. službe), Rabič Valentin (24 let gas. sl.), Praprotnik Albin (33 let gas. sl.) in Noč Jakob (18 let gas. službe)

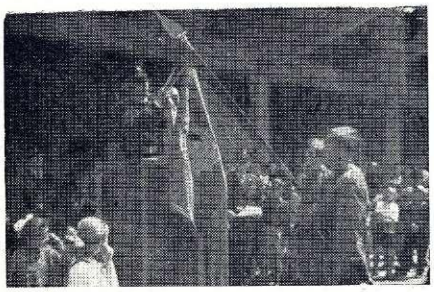

Poveljnik Gasilske zveze Slovenije pripenja na prapor PIGO Železarne Jesenice visoko odlikovanje Gasilske zveze Slovenije I. stopnje.

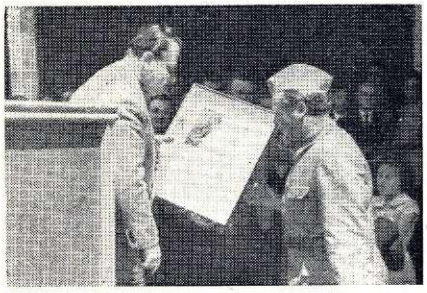

Tov. Žbontar Peter, predsednik DS Železarne Jesenice izroča priznanje našega železarskega kolektiva za 20-letno vestno in požrtvovalno delovanje poveljniku PIGO tov. Novak Gregorju

Tov. Golob Viktor se v imenu odlikovanih gasilcev zahvaljuje za prejeta odlikovanja

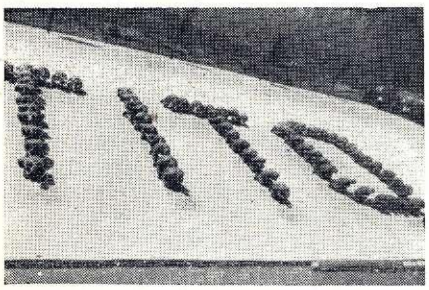

Gasilci naše železarne so ob začetku jubilejne slavnosti prikazali simbolično sliko in izpisali ime predsednika FLRJ tov. Tita

Od leta 1949 pa do danes so naši gasilci dosegli tudi strokovne kvalifikacije in pred oblastveno pristojnimi komisijami položili naslednje izpite: izprašani gasilci — 72; reševalci-bolničarji — 48; strojniki motornih brizgalk — 36; šoferji za rešilni avto — 3; šoferji za gasilski avto — 8; podčastniki — 10; padalci — 12; častniki — 4; višji častniki — 1.

Takega napredka, elastičnosti in tudi politične razgledanosti članstva ni mogla zabeležiti dolgoletna kronika.

Kar se tehnične opreme tiče, nosi seveda glavni delež vodstvo podjetja, ki nam je omogočilo tudi izgradnjo novega gasilskega doma. Z gradnjo smo pričeli 15. marca 1952, otvoritev doma pa smo imeli že 30. junija 1954. Omembe vredno je, da so predvsem naši poklicni gasilci že samo po letu 1954 za ureditev predprostora, cvetličnjaka, nasipa, ceste, izgradnje jame za cisterne z gorivom vnetljivih tekočin itd., napravili preko 8000 prostovoljnih udarniških ur.

V letu 1952 smo za 70-letnico obstoja praznovali svoj prvi gasilski festival. Takrat je bil program bolj obširen in tehnično dobro izveden. Povezali smo ga tudi s kulturnimi nastopi. Takrat smo imeli izvoljen preobširen pripravljalni odbor, predolge priprave, preveč sej in posvetovanj. Tudi brez visokih stroškov ni šlo in smo zato po časopisju in drugje doživeli tudi kritiko. Tudi gledalcev nismo imeli mnogo. Skratka, ta festival je bil tudi za nas v resnici »prvi« festival.

Čez pet let, 2. junija letos, smo praznovali 75-letnico obstoja, naš drugi festival. Šlo je brez vsake seje, brez kakršnega koli posvetovanja in končno brez dinarja stroškov. Naš program pa je bil:

1. Fizkulturne vaje članov pod maskami s simbolično sliko.
2. Nastop mladincev (gašenje električnega transformatorja in skladišča vnetljivih tekočin).
3. Prikaz reševanja na plinovodu.
4. Reševanje ponesrečencev.
5. Reševalne vaje.
6. Redovne vaje z zaključno simbolično sliko.

Temu so sledila priznanja in odlikovanja naslednjim: Naše industrijsko gasilsko društvo je bilo s strani Gasilske zveze LR Slovenije za izredno in požrtvovalno delo, za doprinos k utrditvi varnosti ljudskega premoženja itd. odlikovano s priznanjem I. stopnje, Golob Viktor, Praprotnik Albin, Rabič Valentin, Langus Janko, Noč Jakob in Lašin Peter pa za vestno in požrtvovalno delo s priznanjem III. stopnje. Odlikovanja jim je podelil sam poveljnik Gasilske zveze LR Slovenije tov. Špicar Miran.

Poleg tega so spodaj navedeni tovariši s strani občinske gasilske zveze Jesenice prejeli še značke za dolgoletno službovanje v naši četi, katere je podelil predsednik občinske gasilske zveze Jesenice tovariš Arko Vinko in pa zelo lepa spominska priznanja s strani uprave našega podjetja, s katerimi je odlikovance nagradil predsednik Delavskega sveta Železarne Jesenice tov. Peter Žbontar.

1. Golob Viktor, značko za 40-letno službovanje in priznanje ŽJ.
2. Praprotnik Albin, priznanje ŽJ.
3. Rabič Valentin, priznanje ŽJ.
4. Novak Gregor, značko za 20-letno službovanje in priznanje ŽJ.
5. Langus Janko, značko za 20-letno službovanje in priznanje ŽJ.
6. Dolinar Maks, značko za 20-letno službovanje.
7. Stare Jožef, značko za 20-letno službovanje.
8. Tavčar Franc, značko za 20-letno službovanje.
9. Bidovec Rudolf, značko za 20-letno službovanje.
10. Brodar Mihael, značko za 20-letno službovanje.
11. Noč Jakob, značko za 20-letno službovanje in priznanje ŽJ.
12. Lašin Peter, značko za 20-letno službovanje in priznanje ŽJ.

13. Bohinc Janez, značko za 10-letno službovanje.
14. Mrak Milan, značko za 10-letno službovanje.
15. Novak Leopold, značko za 10-letno službovanje.
16. Ferčej Slavko, značko za 10-letno službovanje.
17. Hribar Jožef, značko za 10-letno službovanje.
18. Lavrinec Jožef, značko za 10-letno službovanje.
19. Smolej Pavel, značko za 10-letno službovanje.
20. Albert Ferdinand, značko za 10-letno službovanje.
21. Kero Božidar, značko za 10-letno službovanje.
22. Hudovernik Franc, značko za 10-letno službovanje.

Oceno, kako smo vse to izvedli, prepuščamo gledalcem, mi pa smo zadovoljni, da ste nas v tako velikem številu prišli pogledat. Zlasti pa smo ponosni, da nas je s svojo navzočnostjo počastilo zelo lepo število visokih gostov s predsednikom občine tov. Dolinarjem, poveljnikom Republiške zveze, tov. Špicarjem, predstavnikom Tajništva za notranje zadeve LRS, tov. Rozmanom in našim glavnim direktorjem, tov. Kristan Milanom ter predsednikom Delavskega sveta, tov. Žbontarjem, upravnega odbora, tov. Ulčarjem in sindikalnega odbora, tov. Pintarjem na čelu.

Ob tej lepi priliki gre najtoplejša zahvala zlasti naši direkciji, Delavskemu svetu, Upravnemu in sindikalnemu odboru, ki so nam s svojim razumevanjem omogočili tako velik tehnični napredek in dali tudi moralno oporo, da smo našo proslavo lahko tako lepo izvedli. Prav posebno se je v tem izkazal naš sekretar tov. Burnik Janko, kateremu naj gre ob tej priliki naš krepki gasilski »Na pomoč!«

Tako smo v teh zadnjih petih letih zopet ugotovili, da je naše gasilstvo z veliko pomočjo ljudske oblasti in pristojnih organov našega podjetja doseglo zavidljive uspehe ter še krepkejših korakov krenilo naprej in navzgor.

Tudi v bodoče bomo dali od sebe vse sile za obstoj in procvit našega prebivalstva in tovarne ter naše socialistične domovine, kateri obljubljamo vso pripravljenost.

NA POMOČ!

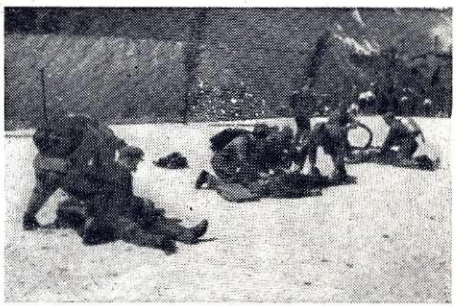

Gasilci — reševalci pri izvajanju vaje, njihove naloge v gas. službi.

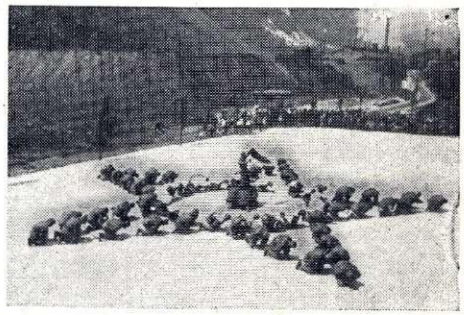

Jubilejno slavnost so naši gasilci zaključili s prikazom simbolične slike peterokrake zvezde, v sredini pa so razvili državno zastavo.

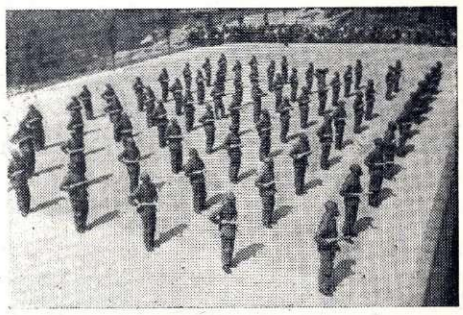

Na sporedu jubilejne slavnosti so bile tudi fizkulturne vežbe

Poveljnik PIGO — Železarna Jesenice — Novak Gregor

Za zaključek pa še požar v martinarni!

Uspešno delo v letošnjem požarnovarnostnem tednu je naše društvo zaključilo z jubilejno proslavo 75-letnice obstoja. Na tej proslavi so naši gasilci pokazali vso pripravljenost in znanje, ki jim je takoj naslednji dan koristilo. Zaradi vžiga katrana pod pečjo št. 5 v martinarni je nastal nevaren svojevrsten požar. Njegovo leglo je bilo okoli rezervarja za lak, ki se uporablja za lakiranje kokil.

Ob 15.30 uri dne 2. t. m. so nas telefonično obvestili, da pod navedeno pečjo gori. Službujoči gasilci, 7 po številu, smo takoj odhiteli na kraj požara in ga skušali likvidirati z ročnimi gasilskimi aparati za suho gašenje. Toda požar se je že razbesnel ter se zaradi velikih plamenov na široko razmaknil tja do rezervirnih naprav »Forter« in velikem spodnjem prostoru pod pečjo, v katerem je nastala nevzdržljiva temperatura. Ogromni oblaki nepreglednega črnega dima so takoj napravili vse vhode pod pečjo nevidljive ter so skozi odprtine železnih plošč zatemnili tudi zgornjo tretjino obrata martinarne. Neverjeten primer je bil, da so ognjeni zublji švignili skozi male špranje železnih zložljivih plošč ter se preko lesenega ozkotirnega voza, ki je stal na podestu martinarne, dvignil približno 10 m visoko do lesenega ostrešja. Istočasno so se vžgali tudi električni kabli visoke napetosti, ki so montirani na notranji stranski steni. Trenutna situacija je izgledala zelo kritično, ker se je vžgala streha v martinarni ter zaradi precejšnjega vetra tudi možnost, da se požar v najkrajšem času razširi tudi na generatorje.

Do takrat gasilci s svojimi cevovodi še nismo obvladali situacije in je bil zato po nalogu poveljnika izdan akustični alarm, na katerega se je odzvalo še 17 gasilcev. Od tu naprej šele smo se, opremljeni z Dreger aparati, azbestnimi oblekami in svetilkami, približali s prvo cevjo leglu požara pod pečjo, z drugo smo ga napadli od zgoraj navzdol, s tretjo pa smo likvidirali požar na strehi. Vodo smo odvzemali iz visokotlačnih hidrantov iz neposredne bližine martinarne in njih curki so bili zelo učinkoviti. Ob začetku gašenja smo iz omrežja martinarne takoj izključili električni tok.

Gasilci so se pri tem požaru izkazali zelo vzdržljivi in borbeni in jim zato gre vse priznanje. Tudi delavci in mojstri so spontano prihiteli na mesto požara in nam pomagali požar likvidirati.

Pogorelo je nekaj električnih kablov, ventilator, približno 24 kvadratnih metrov strehe ter nekaj obleke, ki so jo imeli delavci v zaprtih železnih omaricah v neposredni bližini.

Če bi pogoreli glavni dovodni električni kabli, bi lahko prišlo za dalj časa do zastoja obrata martinarne.

Pri požaru je en gasilec dobil lažje vpekline na podlaktu desne roke.

Škoda, povzročena po požaru, je bila ocenjena na približno 500.000 din, lahko pa trdimo, da je bila preprečena večmilijonska škoda. Gasilci so svoje delo opravili v pičli uri, gasilska straža, obstoječa iz dveh mož, pa je zapustila martinarno ob 19. uri.

Da se taki požari v martinarni preprečijo, ali vsaj zmanjšajo, smo predlagali:

1. Postavitev hidrantov na dve peči po enega.
2. Napravo za metanje peska, zlasti na določeno mesto ob rezervoarju za lak. Ta naprava naj bi bila izdelana kot so izdelane »Sprinkler« naprave v tekstilnih tovarnah.

Tako je bil pri nas požarnovarnostni teden in jubilejna proslava zaključena s teorijo in prakso.

Na pomoč!

Na zdravljenju ob Jadranskem morju

Zavod za socialno zavarovanje okraja Kranj je letos omogočil 14-dnevno okrevanje tudi delavcem naše Železarne v njihovem domu v Crikvenici. Stroški so bili kriti iz preventivnega fonda. Potrebnih okrevanja je v naši Železarni precej, zato smo zaradi omejenega števila izbrali predvsem tiste, ki delajo že dalj časa v obratih s škodljivo mikroklimo in je zaradi tega njihovo zdravstveno stanje poslabšano. Okrevanja se je udeležilo 61 delavcev, in sicer iz obrata Plavž 11, Livarna 11, Šamotna 10, Martinarna 6, Gradbeni oddelek 4 in še nekaj upravičenih posameznikov iz drugih obratov.

Pred odhodom na okrevanje so se vsi upravičenci udeležili komisijskega pregleda, kjer so bili ponovno predlagani.

Dan odhoda je bil določen za 16. maja 1957.

Ker dom Kovinarjev ni imel prostora za vse, smo jih 16 razmestili v sosednje vile, kjer ima dom najete sobe.

Dočim v prvi polovici našega okrevanja ni bilo pravega miru v jutranjih urah, ker so delavci še vršili zaključna dela, pa so v drugi polovici okrevanci imeli dovolj počitka poleg zelo izdatne hrane. Predpisano jim je bilo popoldansko spanje, ter večerni počitek ob 22. uri. Ta red jim sicer ni bil po volji, toda samovoljnih prekrškov ni bilo. Hrana je bila sestavljena iz 5 obrokov dnevno, ter je imela visoko kalorično vrednost. Ker nam vreme ni bilo naklonjeno in s tem kopanje skoraj onemogočeno, so si delavci krajšali čas z raznimi družabnimi igrami in s krajšimi izleti v bližnjo okolico, da nihče ni zamudil glavnega obroka hrane.

V ponedeljek 27. maja 1957 nas je obiskala komisija Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje, ki se je lahko prepričala, da je okrevanje potekalo v redu.

V četrtek 30. maja 1957 smo se vračali nazaj na Jesenice spočiti in okrepljeni. **N. J.**

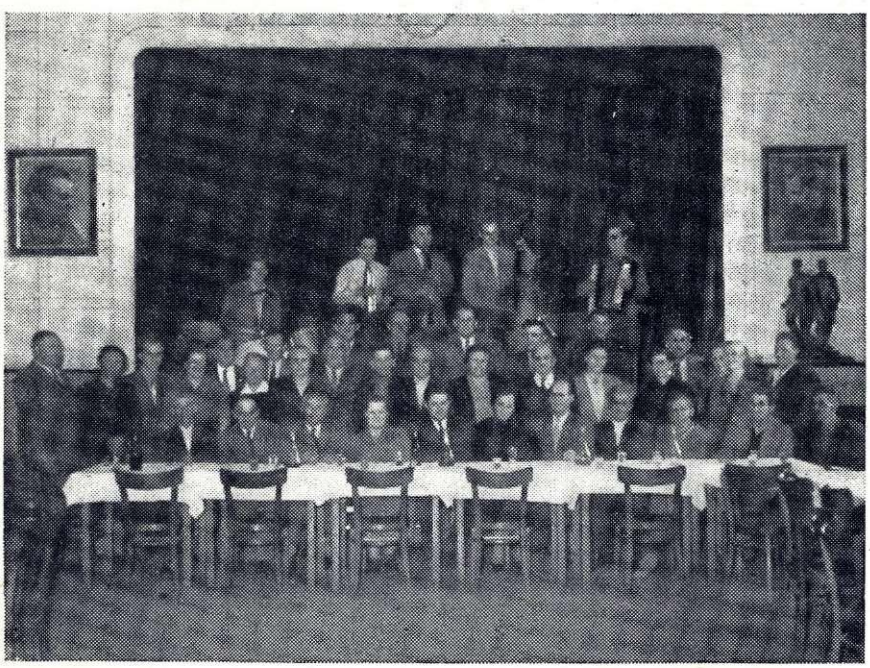

Sindikalni odbor Martinarne je pred kratkim priredil družabni večer za upokojene sodelavce martinarne. — Lepemu zgledu sindikalne organizacije martinarne naj bi sledili tudi drugi obrati

Foto Torkar

Foto Jože Brecelj

S pionirsko brigado „Zupana Jožeta Ježka" po partizanski poti

Na Pristavi, kjer ima PD Javornik svoj dom, so pionirje pogostili, najboljše udeležence planinske ankete pa so pohvalili in nagradili

Pionirski odredi v okraju Kranj so v zadnjih mesecih pridno tekmovali med seboj. Trimesečno tekmovanje sta razpisala Okrajni komite LMS v Kranju in Okrajna zveza društev prijateljev mladine. To tekmovanje je v veliki meri poživilo in razgibalo dejavnost pionirskih organizacij na naših osnovnih šolah in nižjih gimnazijah. Na Javorniku so bili pionirji posebno pridni, rezultati njihovega tekmovanja pa so posebno razveseljivi. Danes imajo skoro vsa društva in organizacije svoje pionirske odseke, pionirji pa so tudi temeljito poskrbeli za utrditev svoje organizacije. Med največje in najlepše akcije tekmovanja pa sodi pohod pionirske brigade v Javorniške rovte.

Pod vodstvom organizacije ZB iz Javornika so pionirji v petih bataljonih hodili po sledovih bivših kurirjev-partizanov, obiskali pa so tudi številne kraje v Karavankah, kjer so bile borbe z okupatorji in so partizani imeli svoje »logarje« (postojanke). 19. maj je bil dan, ki bo pionirjem iz Javornika in Koroške Bele ostal v trajnem spominu. Po prihodu na Pristavo, kjer ima Planinsko društvo iz Javornika svoj planinski dom, pa so imeli miting, nato pa so objavili rezultate ankete PD Javornik ter s tem v zvezi tudi nagradili najboljše pionirje.

Omenjeno tekmovanje je bilo organizirano v počastitev dneva mladosti in rojstnega dneva tovariša Tita. Zato je bil temu primeren tudi zaključek tekmovanja. Na zaključni pionirski konferenci so sprejeli v svoje vrste nove pionirje, objavili tekmovalne rezultate, nato pa so izvedli finalna tekmovanja za prvaka odreda v šahiranju, namiznem tenisu, igri med dvema ognjema in streljanju. V času, ko je trajalo trimesečno tekmovanje, so ustanovili mladinski pevski zbor, ki ga vodi pevovodja tovariš Polde Mejač. Zbor šteje 115 mladih pevcev, svoj prvi nastop pa so imeli na večeru pionirske glasbe v okviru VI. mladinskega festivala.

Vedno več je pionirjev, ki bi radi igrali na odru. V počastitev dneva mladosti so naštudirali pod vodstvom režiserja tov. Matevža Kalana odrsko delo Kristine Brenkove »Igra o bogatinu in zdravilnem kamnu«, ki je tudi lepo uspela.

Posebno pozornost so pionirji posvetili tudi delu svojih krožkov. Izdelke, ki so jih pionirji izdelali med letom, so razstavili na zaključni razstavi, katero so morali na željo občinstva tudi podaljšati za 2 dni. Pionirji so razstavili tudi na pionirski razstavi na Jesenicah, za svoje požrtvovalno delo v krožkih pa jih je novoustanovljeni starešinski svet nagradil s fotoaparatom, ki ga bodo koristno uporabili fotoamaterji in s starim radijskim aparatom, ki bo članom elektrotehniškega krožka dobrodošel pri njihovem delu.

V tekmovanju pionirske organizacije na Javorniku ni manjkalo tudi drugih akcij. Pionirje so posebno zanimala predavanja s slikami, ki so jih predvajali s pomočjo epidioskopa in diafilma, prav tako pa so pionirji skrbeli, da pri učenju niso zaostajali zaradi izpolnjevanja tekmovalnih obveznosti.

Ob zaključku naj omenimo še pionirsko tombolo, ki je bila prva te vrste na Javorniku. Za tombolo je med pionirji vladalo veliko zanimanje, saj je bilo 6 glavnih dobitkov, med njimi tudi otroško kolo in nad 350 manjših dobitkov.

Plodno delo
pionirske knjižnice na Jesenicah

S pomočjo prispevka, ki ga je za novoletno jelko poklonil delovni kolektiv Železarne Jesenice in iz sredstev, ki jih je iz svojega proračuna dodelil Mestni občinski odbor na Jesenicah, je ustanovljena in deluje v okviru Ljudske knjižnice „Pionirska knjižnica". Svoje prostore ima v Titovem domu. Prostori so opremljeni s policami, polnimi knjig in pa z lično opremo, mizicami in fotelji.

Namen te knjižnice pa ni samo s časom brezplačno nuditi pionirjem vse potrebno čtivo, katero bodo lahko odnesli tudi na dom, pač pa tudi svetovati in tolmačiti razna literarna dela, strokovne in politične članke po revijah, časopisih itd. Dalje hoče pionirjem pomagati tudi pri šolanju z organiziranjem raznih krožkov kot so n. pr.: matični, za tuje jezike, risarski, modelarski, zgodovinski, lutkovni, glasbeni in pravljičarski.

Morda bo nekdo dejal, čemu vse to, saj imamo vendar dosti šol vseh vrst na Jesenicah. Res je, vendar vsi otroci niso za vse predmete enako dovzetni — nekomu leži matematika, riše pa za „cvek" in podobno. Zato je glavni namen Pionirske knjižnice, da s pomočjo strokovnih moči pionirjem pomaga, da bodo v šoli lažje napredovali. Poleg te osnovne naloge se bodo pionirji naučili še izdelovati razne predmete, kot n. pr. lutke, ki jim bodo potrebne za lutkovno gledališče, ki ga bodo sami ustanovili in vodili. Lepa naloga bo tudi poučevanje pionirjev v petju in to predvsem domačih pesmi. Statistično je ugotovljeno, da slovenska pesem po naših domovih umira, da sta ji zadala film in radio smrtni udarec.

Vse to so naloge Pionirske knjižnice, ki jih bodo postopoma reševali. Trenutno že delajo trije krožki: za učenje tujih jezikov, katerega obiskuje 92 pionirjev, pravljičarski in pa slikarski krožek. Slikarski krožek je za proslavo 1. maja pri-

Miha Klinar: *Ilustriral Jaka Torkar*

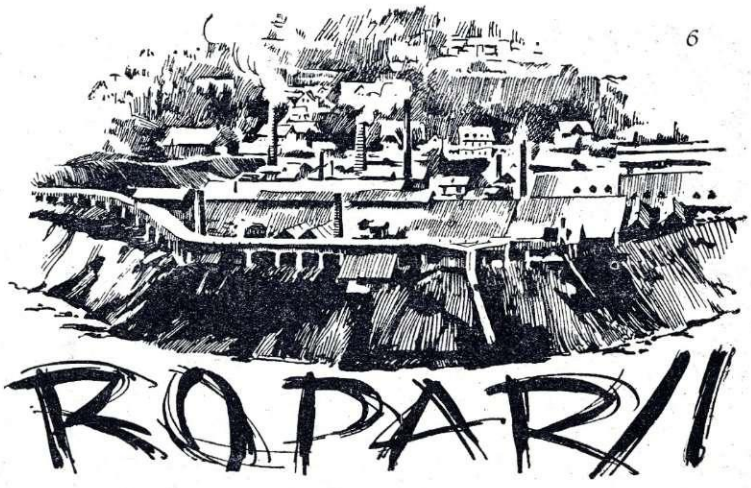

O, ko bi imela plemiški naslov. Vse Rouardovo bogastvo bi dala zanj. Kolikokrat je očitala soprogu, zakaj si njegovi predniki niso znali kupiti plemstva, kakor ga je znal Michellangelo Zois, prednik današnjih Zoisev, že v prvem četrtletju osemnajstega stoletja.

Da, Zoisi... je večkrat vzdihala. Danes nosijo baronski naslov Zoisi von Edelstein, dasi je bil njihov prednik neznaten političen begunec, ki je iz Bergena pribežal preko Trsta v Ljubljano in začel svoj posel pri Petru Andreju Codelliju, plemenitemu Fahnenfeldu, veletrgovcu z železom in železarskimi izdelki.

„Et pouvez — vous penser, mon cher... In ali si morete misliti, dragi, da je to niče," tako je milostljiva gospa Rouardova imenovala začetnika kranjskih Zoisov, „kupilo plemiški naslov... že leta 1725... In prav tako so si ga kupili gospodje plemeniti Jaborneggi, lastniki fužin na Slapu pri Tržiču... In glejte, zdaj so enaki po poreklu graščaku, dednemu plemiču, knezu Josefu Sulkovskemu, lastniku fužin, tovarne pil, žage, mlinov, veleposestev etc.... etc...." V Tržiču, pri Sv. Ani na Bistrici, pri Sv. Katarini.

„Et vous, mon cher", tako je neštetokrat začenjala prepire s svojim možem, „vi, moj dragi, bogatejši od vseh — samo vaše blejsko veleposestvo z obširnimi gozdovi skoro šestkrat odtehta vse posesti kneza Sulkovskega, da plavža, rudnikov in drugih posesti niti ne omenjam — vi, moj dragi, ste brezbrižni do plemiškega naslova kakor vaši predniki in niste še ničesar storili, da bi midva in vaši otroci postali plemiči..."

Odlašanje Viktorja Rouarda, da bi si kupil plemstvo, je bil vzrok pogostih družinskih prepirov, ki so postajali vse pogostejši v času Rouardovega največjega gospodarskega vzpona, v času, ko bi moral Rouard vložiti vse svoje sile in zmožnosti, da bi raven, ki jo je dosegel, obdržal in se povzpel še više. Rouard je sanjaril o moderni industriji in vedel je, da bi v tako podjetje moral vložiti ogromne vsote denarja. Prepiri, ki jih je začenjala žena, pa so rušili njegove sanje o velikem podjetju. Ljubil jo je in zaradi tega postal šibak. Podlegel je in začel propadati.

Ona pa se ni zmenila zato. Zaman jo je skušal prepričati, da se bodo vsi ti naslovi grofov, baronov in knezov preživeli tudi v Avstriji. Leto 1848 ga je navdalo z upanjem, da bo lahko o tem prepričal svojo družico. Ni je mogel. Revolucijo je pokopal Bachov absolutizem in zavrl meščanski razvoj v veliki podonavski monar-

hiji. To in neprestani družinski prepiri so omajali prepričanega meščana Rouarda, nekdanjega sovražnika plemiških naslovov, in zaprosil je za plemstvo.

Odslej se je odnos milostljive gospe Rouardove do soproga spremenil. Postala je z njim ljubeznjiva, da se je zaradi prvih gospodarskih neuspehov in nekdanjih družinskih prepirov postarani Rouard pomladil. Toda svežih sil, ki jih je začutil v sebi, ni izrabil za uresničitev svojih sanj o veliki moderni industriji, marveč jih je raztrosil v ljubezni do žene. Njeno ljubezen, ki ni bila ničesar drugega kot preračunljivost, je imel za ljubezen. Žena pa ga je osrečevala kakor prva leta zakona. Bil je srečen in žal mu je bilo, da je s prošnjo za podelitev plemstva tako dolgo odlašal, razburjal ženo in si sam grenil življenje. V svoji zaljubljenosti ni niti opazil, da je gospodarstvo začelo počasi drseti navzdol.

Gospa Rouardova je kmalu z nejevoljo opazila, da je noseča. Tega si ni želela. Zanosila je na dan, ko jih je na blejskem posestvu obiskal grof Vring, lepotec, ki je po svojem pripovedovanju užival milost celo na cesarskem dvoru. Zato je bila vanj zaljubljena, dasi je bila skoraj deset let starejša od njega. Pred dvemi leti je imela celo razmerje z njim in njena hči Marici je postajala iz dneva v dan bolj podobna grofu. To mu je zaupala tudi tisti dan na Bledu. Grof je bil videti srečen in je pestoval Marici, dasi je nosila Rouardovo ime. Bil je celo tako predrzen, da je hvalil Viktorja Rouarda, kako ljubko hčerko mu je pri njegovih petdesetih letih podarila narava. Gospa je sicer nekoliko zardela, toda grofu ni zamerila. Vse preveč ga je oboževala. V njenih očeh je užival revni grof mnogo več veljave kakor soprog. Grof Vring je bil vendar aristokrat, poznan na cesarskem dvoru, dočim je bil Rouard navaden meščan. Grofova nesramnost je v njej prebujala ljubezensko strast in želela si je, da bi bila z njim zopet sama. Čakala je, kdaj se bo Rouard naveličal družbe in odšel po poslu. Naraščajoča strast je podžigala njeno nestrpnost.

„Ali niste rekli, dragi moj,“ pri Rouardovih so se po francoski navadi vikali, „da boste pregledali danes posestvo,“ je rekla, ko je videla, da Rouard ne namerava zapustiti družbe.

„Bilo bi nespodobno, draga moja, zapustiti spoštovanega gosta“, je odgovoril Rouard in ostal.

Gostili so se pozno v noč in kakor nalašč so prišli še drugi gostje. Vsako upanje, da bo z grofom Vringom sama, je ugasnilo. Strast pa jo je žgala in ko je legla z možem v posteljo, se mu je prepustila, dasi je bil vinjen. Mislila pa je na grofa in v višku strasti šepetala njegovo ime. Rouard, ki ga je njeno poželenje razplamtelo, je mislil, da velja ta ljubezen njemu. Niti na misel mu ni prišlo, da se ženina strast mudi pri dunajskem gizdalinu, ki je tiste hipe brez vseh aristokratskih predsodkov objemal ne preveč lepo in precej obilno Rouardovo sobarico, pri tem pa prav nič mislil na gospo Rouardovo, ki si jo je prav tako kakor zdaj sobarico, vzel pred dvemi leti.

Iz razmerja v tisti blejski noči med Rouardom in njegovo soprogo se je rodil sin, ki so ga krstili na ime Friderik.

Minevali so meseci in minilo je leto, odkar je Rouard vložil prošnjo za plemstvo. Ani Rouardovi, njegovi soprogi, so se zdeli meseci neskončno dolgi. Svojo nestrpnost pa je znala spretno prikriti z igrano razigranostjo in s prav tako igrano ljubeznijo, ki je Viktorja Rouarda docela prevzela. Ljubil jo je bolj kot takrat, ko jo je vzljubil, preprosto varuhinjo otrok, jo poročil in jo napravil za gospo najbogatejših ljudi na Kranjskem. Zato se mu je zdelo to leto kot najlepše leto njegovega življenja. Srečen je bil kakor mlad zaljubljenec in čas je vse prehitro drsel mimo.

Naposled (takrat je bilo malemu Fricu pet mesecev), je gospo le premagala nestrpnost. Podelitve plemstva, ki ga je dan za dnem pričakovala ni in ni bilo, dasi so „posredovali“ mnogi njeni ari-

redil prvo razstavo svojih del. Razstavljeno je bilo 72 del, večinoma akvareli, tempera, lesorezi in suha igla. Razstava bi bila lahko po svoji zanimivosti s strani Jeseničanov bolje obiskana. Vendar ta šibki obisk ne moti in ne bo oviral razvojne poti ustvarjajoče mladine, ker je poleg vzgoje mladih umetnikov treba pač misliti na prevzgojo širše plasti naroda, ki vedno najde pravo pot do lepote in priznanja domačih ustvarjalcev.

Vodstvo pionirske knjižnice vabi pionirje, naj obiskujejo knjižnico in prav posebno še tečaje, ker bo to njim v prid pri rednem šolanju v učnih zavodih na eni strani, na drugi strani pa se bodo naučili marsičesa, kar bi jim drugače v življenju ostalo skrito.

Stanko Ravnik

Nekaj zanimivih številk

● Verjetno bo marsikoga začudilo, da je v Jugoslaviji po zadnjem popisu še vedno dobrih pet in pol milijona ljudi v starosti nad 10 let brez šolske izobrazbe, od tega v Sloveniji 180.000, kar je najmanj v državi. V vsej državi je še precejšen odstotek nepismenih. Od vseh nepismenih moških v državi, ki jih je po številu 906.000 ali 14,2 %, odpade na Slovenijo 12.000 ali 2,3 %, od nepismenih žensk v državi, ki jih ceniјo na 2,495.000 ali 35.7 %, od tega v Sloveniji 16.000 ali 2,5 %. Pri tem so vzeti v pošte v le državljani v starosti nad 10 let. Vsekakor so to številke, ki nam zaenkrat še ne delajo časti. Zelo zanimiva slika se nam pa pokaže, če pogledamo strukturo našega prebivalstva glede na šolsko izobrazbo. V vsej državi ima le osnovnošolsko izobrazbo 6,173.000 ljudi (Slovenija 817.000), srednješolsko nižjo 1,064.000 (Slovenija 137.000), višjo 352.000 (Slovenija 43 tisoč), univerzitetno izobrazbo pa ima le 79.000 ljudi (Slovenija 10.000).

● Statistične številke nam povedo tudi, da se je lansko leto rodilo v vsej državi 460.000 otrok, umrlo je 199.000 ljudi, torej je znašal naravni prirastek 261.000 ljudi, medtem ko je bilo sklenjeno v državi 147.000 zakonov. Na celotno prebivalstvo FLRJ, ki ga je po zadnjih ugotovitvah že 18,069.000, odpade skupno ?,627.000 stanovanj, od tega v Sloveniji 382.000. Povprečno pride v FLRJ 8,6 m^2 stanovanjske površine na osebo, v Sloveniji pa 11,0 m^2. V tem pogledu je najslabše v Bosni in Hercegovini, kjer pride na prebivalca le 5,7 m^2 stanovanjske površine. Od

vseh teh stanovanj v državi jih je 36% enosobnih, 36% dvosobnih, 13% trosobnih in le 6 % večsobnih, od tega je le 17 % stanovanj opremljenih s kopalnico, le 32 % s stranišcem v hiši, z vodovodom 29 % in z električno razsvetljavo 87 % (v Sloveniji 95 %). Marsikoga bodo zanimali tudi podatki, koliko tujih državljanov je v lanskem letu obiskalo našo državo. V celoti je prišlo k nam 257.522 oseb, pri čemer niso upoštevani tisti, ki so obiskali državo preko malega obmejnega prometa, šoferji, piloti, mornarji in podobno.

Izlet v Ljubljano

Vsakdo se veseli pomladi, kako tudi ne, saj nam prinaša toliko lepega.

Razveselili smo se je tudi mi mladinci iz obrata cevarne, saj smo se odločili za izlet v naše glavno mesto Ljubljano. Namen našega izleta je bil ogled tovarne »Litostroj« in razstave mode in usnjarstva. Ogled tovarne »Litostroj« je bil zelo zanimiv posebno za nekatere mladince. Pri organizaciji našega izleta sta se posebno izkazala predsednik mladinskega aktiva cevarne tovariš Eržen Franci in Fister Viki, člana komiteja. Povabili smo tudi predsednika sindikalnega odbora, ki se je rade volje odzval in bil zadovoljen z našo organizacijo.

Ekskurzija v tovarno »Litostroj« je bila zelo poučna, kajti večina naših mladincev še ni videla načina dela v livarnah. Ogledali smo si vse obrate, od modelne mizarne do mehaničnega obrata ter se zanimali za razne posebnosti. Tako smo videli izdelavo turbin vse do malih škripcev in gradbenega okovja itd. Po končani ekskurziji nas je tamkajšnji sekretar mladinskega komiteja povabil na kosilo.

Zvečer smo si ogledali v Operi balet »Labodje jezero« in bili presenečeni nad uspehom mladih baletk. Zlasti Manja Sevnikova v vlogi Odette Kraljice labodov je bila odlična.

Čeprav malo utrujeni, toda nadvse zadovoljni in polni lepih spominov na preživeti dan, smo se vračali na svoje domove.

Takih izletov si še želimo.

stokratski znanci in jo bodrili, da bo prošnja skoro rešena in da ji plemiški naslov ne uide. Ta bodrenja, ki so jo sprva pomirjala, čeprav so bila plačana z nemajhnimi vsotami, so se po letu nestrpnega čakanja začela razblinjati. Aristokratski znanci so jo razočarali. Ni mislila na vsote denarja, ki jim ga je za posredovanje razdala. Denarja gospa Rouardova ni znala ceniti. Mislila je, da je vrelec bogastva pri Rouardovih neusahljiv.

Razočarana nad aristokratskimi znanci se je zatekla k poslednjemu, na katerega je računala in pred katerim se je doslej sramovala, da se z denarjem poteguje za plemstvo. S pismom je poslala posebnega sla h grofu Vringu, da bi kot človek, ki zahaja na cesarski dvor, povprašal, kaj je z Rouardovo prošnjo za podelitev plemstva. Obenem s pismom je poslala še dragoceno zlato uro, vredno najmanj tisoč goldinarjev, in pozdrave male Marici, da bi ga spomnila nekdanjega ljubavnega razmerja med njim in njo.

Sel se je vrnil z dobrimi vestmi. Grof Vring je sporočil, da bo prošnjo dobil v roke sam njegovo veličanstvo cesar in jo ugodno rešil. Naivna kakor je bila, je temu verjela. Zato je bilo njeno razočaranje toliko globlje. Čez nekaj dni je prišlo z Dunaja sporočilo, da Rouardi kot Francozi ne morejo dobiti avstrijskega plemstva, kljub temu, da je Viktor Rouard pripravljen plačati zanj kakršnokoli vsoto. Dasi je Viktor Rouard (tako je pisalo v sporočilu) vsekakor zaslužen človek, se je njegov rod v času vojn in Napoleonove Ilirije omadeževal in od tedaj je minilo šele dobrih petdeset let.

Ko je milostljiva gospa Rouardova zvedela za rezultat prošnje, je bilo v hipu konec njene ljubezni do moža. Vse zatajevane očitke je zlila nanj. Preklinjala je dan, ko je spoznala tega moža, ki pri aristokratih kljub ogromnemu bogastvu ne uživa niti toliko zaupanja in spoštovanja, da bi ga le-ta štela za svojega.

Zopet je pisala grofu Vringu na Dunaj in mu potožila svojo bolečino. Odpisal ji je, da bi s sijajem, v katerem bi lahko zaradi ogromnega Rouardovega bogastva živela na Dunaju, zatemnila še tako uglednega aristokrata. Ne razume je, kako more živeti tako ugledna in lepa dama v ozki dolini med hribi. Na Dunaj naj pride in življenje se ji bo odprlo...

Predstavljamo vam mladega jeseniškega umetnika

Ko sva z Jakom Torkarjem, akad. slikarjem iz Javornika, sedla za dobro urico k pogovoru, nisem imel občutka, da bo to uradni intervju za časopis. Jaka je čisto preprost, domač in tako prijeten, da človek kar pozabi na tista vprašanja, ki si jih je zamislil, da mu jih bo zastavil. V svoji skromni, a okusno urejeni sobici, me je povabil, da sedem in začela sva s spomini, z načrti in mislimi za bodočnost. Nemara je bila najboj zanimiva njegova življenjska zgodba. Pripovedoval mi je o svojih otroških letih, ko je občutil vse težave tedanjega časa, ki se ni zmenil za njegovega brezposelnega očeta, kateremu so bila vrata k zagotovljenemu delu in zaslužku zavoljo njegove naprednosti zaprta. Mlademu Jakcu je veselje do risanja vlil že njegov oče sam, ki se je kot samouk in v svojo zabavo ukvarjal s slikarstvom. Prišla je vojna. Oče je bil aktivist od vsega začetka. Iskali so ga, zbežal je v Ljubljano, pa so ga ujeli, spet jim je ušel in bival na Dolenjskem, od koder je odšel v gozdove. Bil je intendant Gubčeve brigade. Leta 1942 je padel. Mamo in Jaka so izselili. Najprej v Medvode. Tam je mladi Jaka videl, kako je Korenov Slavko prerisaval z razglednic razne slike in ga je to navdušilo. Drugega vodstva ni imel in se je pač lotil prerisavanja. Sam pravi, da mu je to zelo škodilo, ker se je takrat navzel preveč fotografske natančnosti. Toda to so bila otroška leta. Iz Medvod so ga z mamo internirali v Werenfels na Bavarsko, pozneje še v Forth pri Nürnbergu in nazadnje v Rathsberg pri Erlangenu, kjer so jih osvobodili Amerikanci. Po dolgi »robinzonadi« sta se z mamo vrnila domov. Jaka je zamudil redno šolo. Hotel se je učiti za avtomehanika, pa je padel pri sprejemnem izpitu. Kako pa naj bi z dvema razredoma osn. šole vedel, kaj je a^2! Nato je po končanem tečaju stopil v gimnazijo. Držal je korak vštric z vsemi drugimi in uspešno opravil malo maturo. Slikanje je bilo njegova želja in se je odločil. Šel je v Ljubljano v šolo za umetno obrt, od tam pa na Akademijo upodabljajočih umetnosti. Tu so ga poučevali znani slovenski umetniki (Pengov, Mihelič), sedaj pa študira še na specialki za grafiko, kjer ga vodi priznani umetnik prof. B. Jakac. Ko sva prišla s pogovorom do njegovega študija na specialki, mi je pokazal nekaj najnovejših del. Eno teh sem mu kar »zaplenil« za tale članek. Bralcem bo gotovo všeč, čeprav je tu pomanjšana.

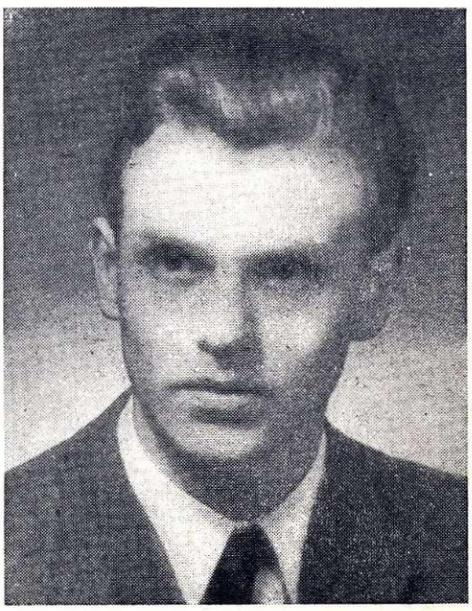

Akademski slikar Jaka Torkar

Nato mi je pripovedoval o svojem dosedanjem delu. »Prve svoje slike sem dal ljudem v taborišču, bile pa so to največ slike padlih borcev, ki sem jih povečaval s fotografij. Samostojno sem začel risati šele po osvoboditvi v domačem likovnem krožku DOLIK na Jesenicah, kjer sem v okviru društva tudi razstavil prva dela. Ko sem bil že na Akademiji, pa sem razstavljal v Umetniški zadrugi, Mali galeriji, Jakopičevem paviljonu, Kranju, Tržiču, Radovljici in Škofji Loki.«

Na vprašanje, kakšni motivi ga najbolj vlečejo in čemu se ima namen posvetiti, mi je odgovoril: »Najbolj me vlečejo socialni motivi in predvsem življenje jeseniškega delavca. Posvetil se bom železarski motiviki in bi rad ostal v krogu jeseniškega kovinarja in mu bom skusil odpreti pot s pomočjo umetniškega izraza tudi v svet izven Jesenic. V svojem delu hočem upodobiti delavca takega kot je in tako, kot on gleda na življenje okoli sebe. Rad bi mu prikazal s svojo sliko,

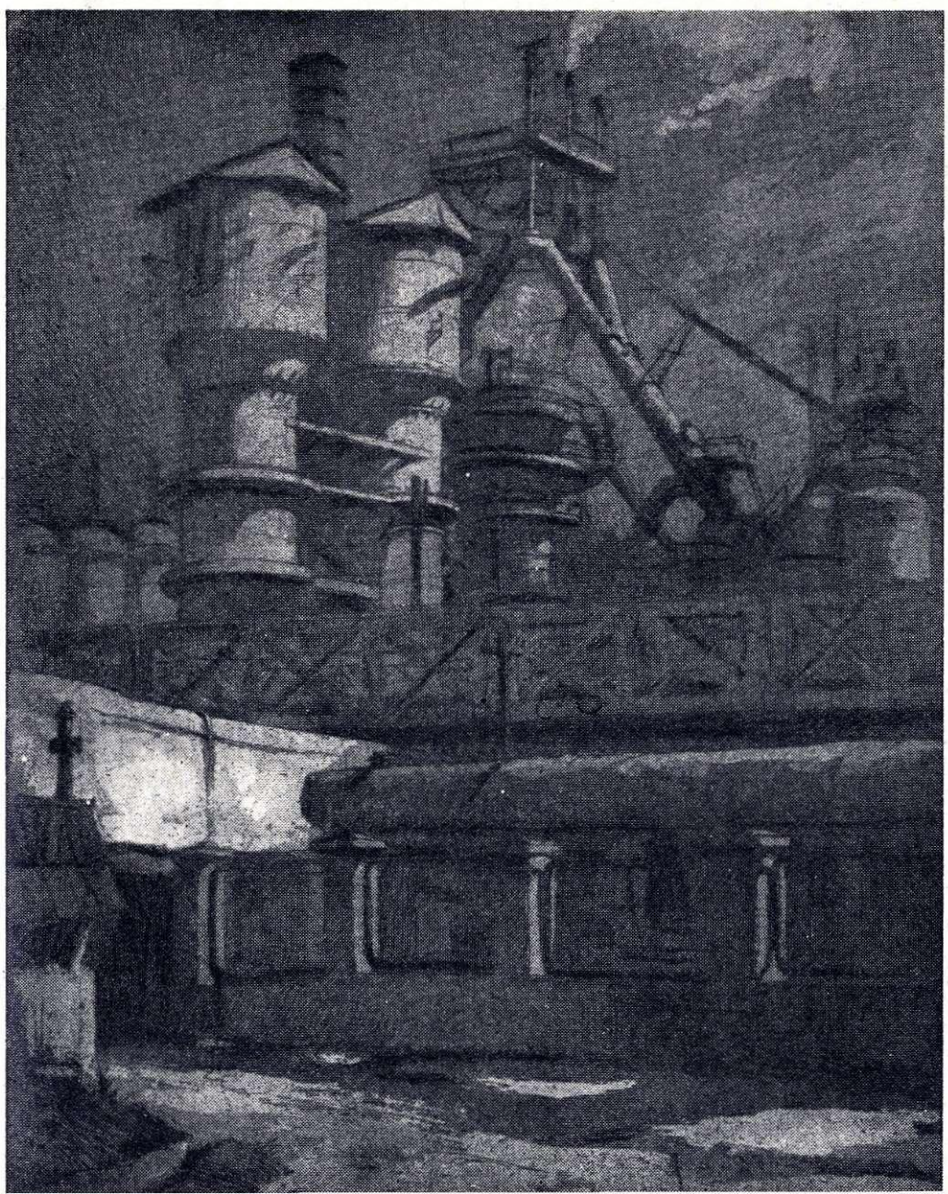

Mladi slikar in umetnik je napravil že lepo število slik. Ena od teh je tudi »Stara pot«, ki jo kaže naša slika

V svojem delu bi mu rad pokazal, da ima njegovo delo res nek smoter in tudi velike lepote v sebi. Pri tem nočem zapasti v sanjavost in naivnost, temveč hočem ostati na realnih, trdnih tleh. V svojih slikah nočem bega od vsakdanjosti. Rad bi upodobil vse nenehno gibanje in ustvarjanje, ves znoj in trpljenje, veselje in prešernost jeseniškega delavca. Nočem slediti okusu ljudi, ki nimajo pravega čuta za umetnost, sovražim sladokusne slikarje; hočem da moja umetnost prodre v človeka in ga tudi vzgaja. Saj to je vendar smisel umetnosti. In moja želja. Lepa je slika naših gora in morja, toda zakaj ne bi poiskali tudi v naši vsakdanjosti nekaj lepote, ki bi nas napravila srečnejše, kot smo.

Tudi v žarečem železu je poezija, tudi v preznojenem delavcu je nekaj veličastno lepega in močnega, to je vendar vsebina našega življenja. Nočem bežati v naivno sanjavost, ki samo slepi človeka. Poleg tega pa še opažam, da pravzaprav do danes še noben naš umetnik ni odločneje posegel v bogato motiviko vsakdanjega življenja v tovarni, v mogočno poezijo zvijajočih se žarečih žic, dima, težkega utripa strojev in delavčevih misli. Do danes se je v tej motiviki samo prikazovalo, nič se pa ni povedalo. To pa je tisto, kar bi rad dosegel. Delu hočem dati pravo **vsebino,** s takimi izraznimi sredstvi, da jo bo dojel vsak delavec in bo vseeno nekaj, kar bo delavca vzgajalo v njegovem čutu za lepoto in umetnost.«

Na vprašanje, če je to hotel doseči že z ilustracijami za »Roparje«, mi je odgovoril, da je v teh ilustracijah čisto realističen, ker je hotel s tem delo res samo ilustrirati in mu biti v pojasnilo. Vsebina teh slik je v Klinarjevem romanu, ki ga je hotel samo podpreti z likovnim izrazom. Pripovedoval mi je tudi o naslovnih straneh »Železarja«, da je hotel s to zamislijo otresti staro šablono in dodal, da nudi ta način večji razmah, kot pa zaprtost v večni četverokotnik fotografije. Priznal pa je, da ni še povsem zadovoljen s to rešitvijo in išče še bolj likoven, bolj moderen način rešitve, ki bo bolj ustrezal času in tudi sodobnemu opremljanju revij, kakršen je naš »Železar«.

Jaka mnogo slika po tovarni. Vprašal sem ga, kako se počuti med delavci, pa mi je odgovoril: »Počutim se, kakor bi bil eden njih. Oni me sprejmejo medse kot svojega in jaz sem

Prvi koncert delavskih godb na Jesenicah

Ko so delavske godbe iz Trbovelj, Jesenic in Idrije prevzemale nove instrumente, so sprejele sklep, da bodo z novimi instrumenti odigrale skupne koncerte v svojih revirjih. Takšni koncerti so s strani občinstva v delavskih krajih posebno dobrodošli, imajo pa tudi to dobro stran, da s takšnimi medsebojnimi nastopi utrjujejo sodelovanje prosvetnih društev Svoboda.

V zvezi z že omenjenim sklepom je bil prvi nastop združenih delavskih godb iz Idrije, Trbovelj in Jesenic v dneh od 18. do 19. maja 1957. Za prvi nastop delavskih godb je vladalo na Jesenicah veliko zanimanje, saj so se predstavile godbe naših najmočnejših revirjev: DPD Svoboda Trbovlje (69 godbenikov), Sindikalna godba Idrija (40 godbenikov) in DPD Svoboda Jesenic (50 godbenikov). Nastopa pa so se udeležili tudi vidnejši predstavniki kulturnega in političnega življenja v teh krajih.

Po prihodu na Jesenice so si gostje iz Idrije in Trbovelj ogledali obrate jeseniške železarne, nato pa je kratki skupni vaji sledil nastop. Združene delavske godbe so v zasedbi 150 godbenikov zaigrale državno himno in sodelovale pri otvoritvi tradicionalnega mladinskega festivala, sprejele pa so tudi štafeto mladosti, ki je pritekla iz vrha Triglava. Izvajanje koncerta so številni gledalci spremljali z vso pozornostjo, nastopajoče godbenike pa so nagradili z aplavzom, kar pomeni, da prebivalci železarskih Jesenic želijo še več takšnih glasbenih prireditev.

V nedeljo, 19. maja, so prireditelji povabili goste iz Trbovelj in Idrije na izlet na Planino pod Golico. Gostje so se razveselili lepih narcisnih poljan, saj je bilo to v času, ko so narcise najlepše cvetele.

Ob zaključku gostovanja so sklenili, da bodo združeni koncerti delavskih godb 15. in 16. junija v Trbovljah ter 3. in 4. julija v Idriji, ko bodo tam slavili rudarski praznik.

Prvo gostovanje delavskih godb je zelo uspelo in so se v še večji meri utrdile medsebojne vezi med delavskimi centri Jesenic, Trbovelj in Idrije, združeni nastop pa je dal veličasten poudarek praznovanju dneva mladosti in VI. mladinskemu festivalu na Jesenicah.

Žen Ivan

Na sliki: Godbeniki delavskih godb iz Trbovelj, Idrije in Jesenic

Foto Torkar

med njimi doma. Čutim, da sem sam delavec, Jeseničan, da imamo skupne misli in želje. Včasih si sicer kdo misli, da je spet prišel mednje kak siten normirec ali kontrolor, ko pa vidijo, kaj delam, so kmalu vsi zadovoljni in me obkrožijo in obsujejo z vprašanji, ki kažejo, da me imajo radi. Hočem živeti in ustvarjati za tega delavca. Vem, da me bodo razumeli in se poglobili v moje delo.«

Kaj pa načrti? »Pripravljam se na razstavo na Jesenicah. Verjetno v jeseni.«

Se boš posvetil samo slikarstvu? »Da. Le tako bom lahko povedal vse, kar sem si namenil.«

Kako pa razumejo forumi tvoje delo in ga podpirajo? »Uprava železarne je pokazala presenetljiv odnos do mojega dela in mi daje voljo in tudi pomoč za vse moje načrte, ki sem si jih zadal. Preseneča me tudi visok smisel za pravo umetnost, zlasti za grafiko. S tem ponovno zatrjujem, da ni samo glavno mesto kraj za umetnika, temveč se med takimi ljudmi, kot so v naši železarni, da ustvarjati prav tako ali še iskreneje, pa čeprav živimo v provinci.«

Kaj pa jeseniški slikarji? »Brez dvoma je med njimi mnogo talentov, ki jim je treba posvetiti večjo pozornost in tudi pomoč. Njihovo delo je dostikrat iskrenejše in neposrednejše, kot dela številnih renomiranih slikarjev. Razstave domačih umetnikov bi morale biti pogostejše.«

In za konec, kako misliš, da bi še lahko koristil železarni? »Dela ne zmanjka. Pomisli samo na številne razstave, velesejme, paviljone, ki rabijo likovno opremo, potem razni prospekti, sploh se mi zdi, da ravno okusna likovna oprema lahko pritegne pozornost kupca, kar je pa še važnejše, podjetju dviguje renome, estetski vidik in že na zunaj poudarja kvaliteto. Vsekakor bom podjetju vselej rade volje na roko, kadar me bo pač rabilo. Zaupam v našega delavca in verujem v njegov pravi odnos do proletarske umetnosti«.

Zaključila sva, sam pa sem ga še opomnil, naj drži besedo, da bo v jeseni razstava, ki jo vsi nestrpno pričakujemo. **M. S.**

Fizkultura in šport

ŠPORTNA TEKMOVANJA NA VI. MLADINSKEM FESTIVALU

V okviru mladinskega festivala so bila v preteklem mesecu razna športna tekmovanja.

NOGOMET: odigrano je bilo 9 tekem v obliki turnirja (2 × 30 minut). Borba za naslov prvaka mesta Jesenic je bila zelo živahna in napeta. Kot finalista sta se gledalcem predstavili moštvi obrata Livarne in MIŠ-a. Po razburljivi in napeti igri je zmagalo moštvo MIŠ-a z rezultatom 1:0 in s tem priborilo naslov mladinskega prvaka mesta Jesenic.

KEGLJANJE: tekmovale so 3 ekipe v ekipnem sistemu in 14 mladincev v posameznem. Zmagovalec v ekipnem je bila ekipa MIŠ II v postavi Koselj Sl. mlajši - Rebolj Franc ml. in Hafner Jože. Omenjena ekipa je podrla 251 kegljev (3 × 20 lučajev). Pri posameznem tekmovanju je zmagal tov. Jeklič Milan iz obrata Livarne s 108 podrtimi keglji (20 lučajev), drugo mesto je zasedel Obrezen Saša, tretje mesto pa Kosel Slavko ml.

ODBOJKA: najbolj množična prireditev je bilo tekmovanje odbojkarjev, saj je sodelovalo v tekmovanju kar 14 ekip iz Železarne, potem 2 ekipi iz gimnazije ter 2 ekipi iz okolice mesta Jesenic. Med ženskimi ekipami so bile prijavljene kar 4 ekipe, skupno 22 ekip. To je kar lepo število udeležencev (132 mladincev in mladink). — Borbe so bile zelo lepe in opaziti je bilo, da vsaki ekipi gre za boljši plasman. Kot finalisti so igrali zadnjo tekmo mladinci gimnazije I. Jesenice in MIŠ. Mladinci iz metalurške šole so dali vse iz sebe za zmago, vendar jim je »spodletelo« in so tako prepustili prvo mesto boljši ekipi moške gimnazije z razliko 3:2. Tretje mesto je zasedla ekipa gimnazije II. Organizacija tekmovanja je bila zelo dobra.

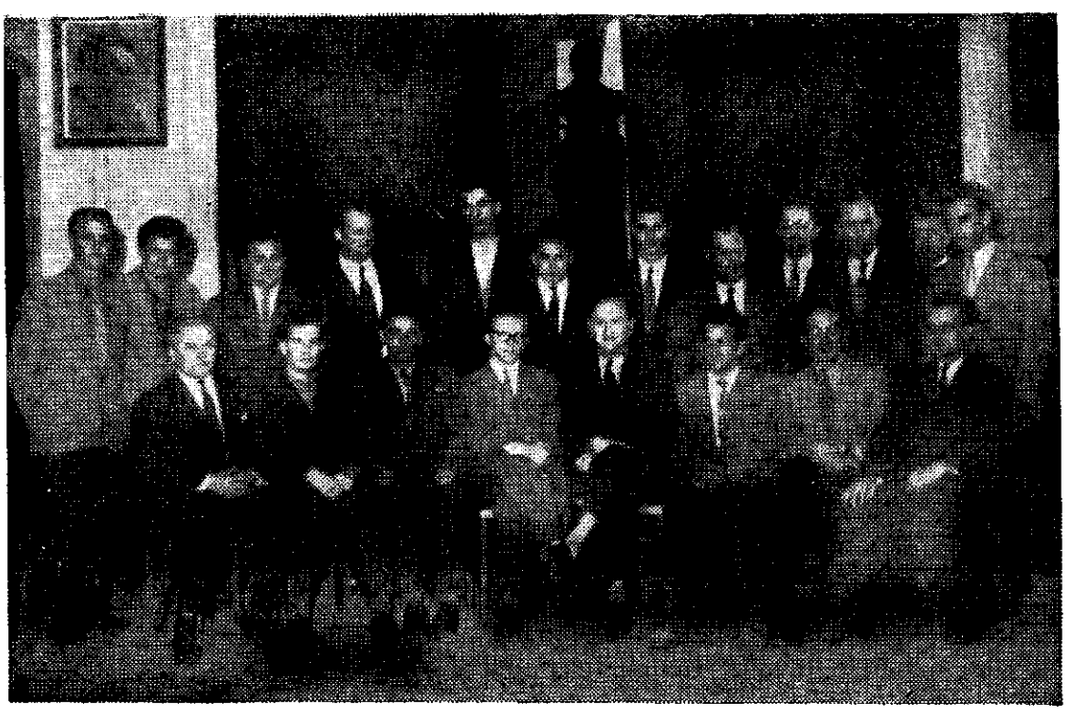

Udeleženci letošnjega pokalnega šahovskega turnirja na Jesenicah
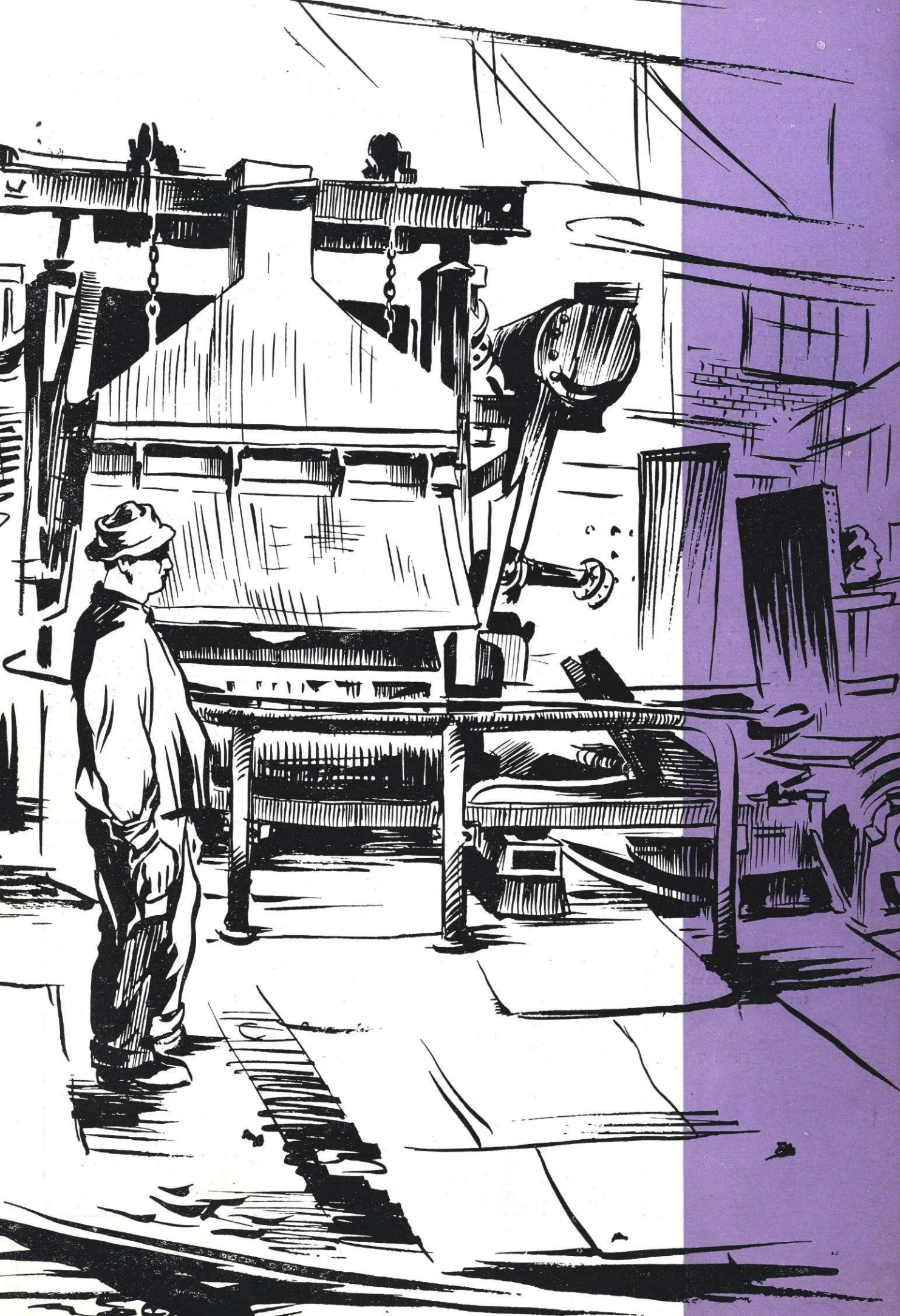
Foto: Torkar